

KISKUN HELIKON

MOLNÁR PÁL

**APRÓ TÜZEK
KÖDÖS
ÉJSZAKÁBAN**

Összegyűjtött versek

Kiskun Helikon

4.

A sorozatot szerkeszti
Réthey Prikkel Miklós

© Molnár Pál

A kiadást támogatta:

Bolvári István
Kákonyi Károly
Kutyifa Ferenc
Kutyifa Zoltánné
Rózsa Józsefné
Sréter Lajos
Községi Önkormányzat, Kaskantyú
Kaskantyú Községért Közalapítvány
Névtelen Adományozók

Kiadó:

Kaskantyú Község Képviselőtestülete
Kaskantyú Községért Közalapítvány
Felelős kiadó: Sinkovicz György
Szövegszedés: Kisléghy Ágnes
Fotó: R.P.M.
Nyomta és kötötte: Hubert Nyomda, Akasztó
Felelős vezető: Hubert János
Megjelent : 3,0 A/5 ív terjedelemben
példányszám 500
ISSN 1586-2240
ISBN 963 216 996 4

Megvásárolható: Kaskantyú, Művelődési Otthon,
Hunyadi út 34. sz. Tel: 78/446-047.

MOLNÁR PÁL

APRÓ TÜZEK
KÖDÖS
ÉJSZAKÁBAN

Összegyűjtött versek

Kaskantyú, 2004

Lírai versek, dalok

Szülőházam

Gyöngyvirágos kertek alatt
Kicsiny patak csörgedez,
Patak mentén, tölgyek között
Szülőházam görnyedez.
Nádtetője félrebillent,
Hull róla a vakolat,
Öreg, megtúrt, rozszant kisház,
Rászállott az alkonyat.

Csak egy ember jár ott néha,
Megtört szívéen bánat ül.
Ez a kisház szülőháza,
Ezt ápolja egyedül.
Alusznak a régi lakók
Mélyen lent a föld alatt
Csak az, aki itt született,
Ő, egyedül megmaradt.

Kicsi udvar minden zuga
Múltról mesél, beszélget,
Minden fűszál takar egy-egy
Fájó, boldog emléket.
Alkonyatkor, búcsúzásakor
Fájdalmában felzokog,
Aztán lassan, mert én vagyok,
Csendben tovább ballagok.

*1930-as évek második
feléből, emlékezetből*

Van egy kedves ismerősöm

Van egy kedves ismerősöm,
Bözsikének hívják,
Csengő hangú kacagását
Boldogok, kik hallják.

Kívánsága parancs nekem,
Verset írtam róla,
De ha mindent kifejeznék,
Tollam kevés volna.

Azt kívánom az Istentől,
Bánat sosem érje,
Lépten-nyomon mindenütt csak
Boldogság kísérje.

Emlékvers az 1935-36-os évekből

Husár leszek, ha megérem

Husár leszek, ha megérem,
Én az ellent jól megnézem.
Nem bánom, ha folyik vérem,
Magyar hazát csak megvédem!

A hazáért ontani vért
Husárnak az nagy dicsőség.
Harcban meghal, azt se bánja,
Lelke feljut mennyországba.

*1936 körül írta, egy első osztályos tanuló
mondta el Bócsán a gyógytói iskolában
március 15-én*

Tavaszi est madárdallal

Tavaszi est madárdallal,
Nyíló virág gyöngyharmattal.
Édes emlék múltnak ködén,
Újraéled tavasz ölén.

Régi tavasz, dal és virág,
Elmúlt a szép gyermekvilág.
Altatódal sosem csendül,
Helyén üres homály, csend ül.

Kint járok a mezőn, réten,
Tűnődöm a múlt emléken.
Ahol járok, minden régi,
Csak én lettem öreg néki.

Új gyermekek, vidámabbak,
Ahogy régen, most is vannak.
Ha én velük kacaghatnék,
Az Istennek hálát adnék.

1940 körül

Kiábrándulás

Csendes, langyos nyári este,
Gyalog mentünk ketten Pestre.
Utunk hosszú, fárasztó volt,
De a hitünk hajtott, sodort.

Pesten pompa, fény fogadott,
Sokat ígért, kicsit adott.
Elvakultan mi csak jártunk,
A várostól csodát vártunk.

Csoda nem jött, mi mentünk hát,
Felvettük a munkásruhát.
Napkeltétől napnyugtáig,
Robotoltunk vakulásig.

Kormos, nagy ház, kicsi szoba
Lett reményünk koporsója.
Megfogadtuk sok-sok este,
Dehogy jönnénk többet Pestre.

1940 körül

Mit ér a te gazdagságod?

Mit ér a te gazdagságod,
Cifra ruhád, rongyod,
Ha az esküt, imádságot
Hazug szóval mondod?

Hazug szóval esküdöttél
Örökre hűséget,
Elhittem, mert szerettelek
Tiszta szívből téged.

Mikor aztán másnak sírtad,
Hazug, léha könnyed,
Mefogadtam könnyes szemmel,
Nem várok rád többet.

Elkerülöm házatokat,
Többé nem is látlak,
De szívemben titkon mégis,
Mindig visszavárlak.

1941-42

Sértő Kálmán emlékére

Neked írok bátyám, ki már elpihentél,
Bús magyar lelkeddel messze útra mentél.
A versed itt maradt, sok-sok ékes gyöngyszem,
Hogy mikor olvassák, hadd hulljon a könnyeszem.
Akit úgy szerettél, az a magyar nemzet,
Ejtsen megértésben legalább egy könnyet.
Amit életedben olyan nagyon kértél,
Megértének, ne félj! most mikor elmentél.

Nyugodj, édes bátyám, békén lent a földben,
Kék ibolyák alján a hűséges rögben.
A mag mit vetettél, kalászába hajlott,
Csak te mentél akkor, míg alig pirkallott.
Tudom, ha most jönnél, várna fény és pompa,
Nem őszülne fejed fiatalon gondba.
Könnyezve várnának, s emelnének vállra,
Virágot szórának előtted a sárba.

Te már megbékéltél Istennel, s a néppel,
Gonddal, búval, bajjal, nyűgös szegénységgel.
Tested a hant alatt, lelked fent az égen,
Csak a sok bús versed él népünk lelkében.
Csillagszemed fénylik, fent a magyar égen,
Örkődik, mint kérted, a magyar vidéken.
Mi már hiszünk neked, apostolunk lettél,
Most mikor tőlünk örökre elmentél.

1942

Járok-e még egyszer?

Hulló levelek, őszi szelek, rétek,
Járok-e még egyszer arra tifelétek?
Lesz-e őszi rózsza illatozva nyíló?
Lesz-e lánykacagás szerelmesen hívó?

Az őszi lombokat rázza-e még szellő,
Vagy a hulló havat várjuk-e, hogy eljő?
A régi templomunk csilingel-e újra?
Bújócskázunk-e még bokrok mögé bújva?

Lesz-e leány, aki késő estig vár rám?
Szőke kacér, kiért könnyes lesz a párnám.
Lesz-e, aki elhagy, letipor a sárba?
Ő lesz-e majd mégis a szívembe zárva?

Ha lenne is minden úgy, ahogyan régen,
Ki tudja, hogy miért nem kellene nékem.
A fákon is ősszel új virágok vannak,
De az első fagyra hullva elhervadnak.

Hervadó virágok, őszi szelek, rétek,
Miért mennék, mit keresnék arra tifelétek?
Az én őszi rózsám lehullott már régen,
Valahol odakint a sárguló réten.

Gyömrő, 1942

Dal

Minden éjjel hull a könnyem
Egy szép barna lányért,
Eladnám az üdvösségem
Rózsás mosolyáért.
Két szemében megtalálnám
Minden boldogságom,
Elfeledném, hogy bánat is
Terem a világon.

A mi kettőnk boldogsága
Isten elé szállna.
Azt kérnénk, hogy a jó Isten
Adjon áldást rája.
Áldja meg a szerelmünket
Mind a két kezével,
Hogy azt többé soha semmi
Ne szakítsa széjjel.

1942

Ilyen vagyok

Gazdag úr vagy? autón jársz?
Én csak gyalog ballagok.
Ha lenézel, kacagsz rajtam,
Nem haragszom, hallgatok.
Ha hívsz, legyek jó barátod,
Kínálsz égő vágynakat,
Kinevetlek, tovább megyek,
Kergetem az álmokat.

Ki tudja, a díszes ruhád
Mennyi fájó bút takar?
Talán a te gazdagságod
Égve vérző sebbe mar.
De az én kis szegénységem,
Rongyos ruhám, kalyibám,
Hol a fejem lehajthatom,
Álmodhatom, nem adnám.

Gyömrő, 1942

Gyere babám

Gyere babám, adj csókot a javából,
Boldog vagyok, most jövök a csatából.
Orosz vértől harmatos a szuronyom,
Kisangyalom, el kell tőled búcsúznom.

Ne sírj rózsám, vígan nézz a babádra,
Nem hiába ment el a nagy csatába.
Megkergette a muszkát a határon,
Határvadász legelső a világon.

1942. szeptember 26.

Megjelent: *Magyar Katonaújság*
V(1942)39. szám. 7. old.

Tüzér vagyok

Tüzér vagyok, annak nevelt az anyám,
Horthy Miklós tart ezután számot rám.
Felöltözöm a szép tüzér ruhába,
Úgy megyek a muszka ellen csatába.

Édesanyám, büszke lehetsz fiadra,
Nincsen nála bátrabb magyar katona.
Ha a muszka valahonnan meglátja:
Ne bánts, tüzér! – messziről azt kiáltja.

1942. szeptember 26.

*Megjelent: Magyar Katonaújság
V(1942)39. szám. 7. old.*

Kis pej lovam

Kis pej lovam hátraveti a fejét,
Összegyűjti a maradék erejét.
Harcol ő is, éppúgy, mint a gazdája,
Megérzi, hogy szükség van most reája.

Ha vége lesz a csatának, rohamnak,
Szénát, zabot adok én a lovamnak.
Egyél, pej kő, megszolgáltad az árát!
Mevédjük a magyar róna határát.

1942. szeptember 26.

*Megjelent: Magyar Katonaújság
V(1942)39. szám. 7. old.*

Egy láncszem

Egy láncszem az életemből,
Amely mostan elszakadt,
Egy kő, melyet megrugdostak,
Aztán tovább úgy maradt.

A lánc eddig feszült, tartott,
Most a helyén hézag áll,
Azért minden régi rendjén,
Az életem meg nem áll.

Elpattant az éltem lánc,
Összekötni nem lehet,
Pótolni csak a hant fogja,
Amely engem eltemet.

És a sírban megnyugodva
A lánc újra megfeszül.
E gondolat táplál engem,
Ez ad vigaszt egyedül.

És ha egyszer jönni fog az
Ítélet, mely eltemet,
Legyen balszam, gyógyítsa meg,
Fájó, vérző lelkemet.

1942 őszén

Kurunci Erzsikének emlékül

Kislány, magáról írni verset, szépeket,
Úgy érzem, tudnék, vinne a képzelet.
Rózsacsokrot, százat lába elé szórnék,
Útja rózsán vinne és én boldog volnék.
Nem tudja, ki vagyok, futólag ha látott,
Csillogó két szeme mégis oly imádott.
Idegen fiúnak, kit maga még nem látott...

1942, első verse a titokban szeretett Erzsikéhez,
emlékezetből, töredék

Kint jártam a tarka réten

Kint jártam a tarka réten,
Hallgattam a madarak dalát,
Megengedtem, hogy a szívem
Balgán velem vitesse magát.

Mikor csendes lett a nyári est,
Hazafelé vitt a léptem
Ebcsaholásról vettem észre,
Hogy a mezőről rég letértem.

Elöttem az esti homályban
Siető léptek..., halkan én
Mikor mellé értem láttam meg,
Hogy tüzek égtek kék szemén.

Nem tudtam, lány-e, asszony-e,
Csak annyit, hogy szép nagyon,
Mint egy távoli halvány csillag
Csendes nyári hajnalon.

Ha megengedi!
Vinném a kosarát,
Csak engedje tovább csodálni
Szemének fénylő sugarát.

Ballagtunk csendben beszélgetve
A házig, melyben ő lakott.
Utánna még sokáig néztem
Kicsi házon egy ablakot.

Engem vitt a szívem. Egy kis ablakhoz
Hajszolt, hajszolt heteken át,
És én mentem esőben, sárban,
Őrködtem sok-sok éjszakát.

Később tudtam csak meg,
Hogy a lábam hiába koptatom,
Neki már régen férje van,
Ki őt szereti is nagyon.

Nem szóltam akkor senkinek,
Csalódni mindig bűt okoz.
Az évek lassan elrepülnek,
Az idő mindent rendbe hoz.

Nem jártam többé rétet, a mezőt,
Nem is láttam többé őt,
De meggyászoltam tiszta szívvel,
Mint halott hitvest, szeretőt.

Múltak az évek, hosszú napok,
Nyíltak a réten vadvirágok,
De én azóta szomorúan
Járom ezt a nagy világot.

1942-43 körül

*Egy platói szerelem lelki lenyomata
emlékezetből felidézve
és lejegyezve, egy-két ponton
bizonytalan illetve hiányos*

Vándor

Öreg vándor ballag-ballag,
Tarisznyája megkopott,
Fáradt lába meg-meginog
Az úttól, mit elhagyott.

Díszes, nagy ház vaskapuján
Kopog félve, reszketően,
Bentről dühös hang rivall rá
Gúnyosan és megvetően.

Öreg vándor tovább ballag,
Fogytán minden reménye.
Hová menjen, hol kopogjon,
Hol várnak a szegényre?

Szalmatetős kicsi házból
Énekhangot hord a szél.
A vén vándor bús szívében
A remény is újra kél.

Megkoppan az üveg halkán,
Kitárják az ablakot,
És a vándor mindent kapott,
Amit jó szív adhatott.

Gyömrő, 1943. március 4.

Megjelent: Jász Újság.

XXV(1943)10. szám. 3 old.

Ifjúság

Hol van már a szép ifjúság,
Vidám fiúk, szép napok?
Hol van a víg hancúrozás,
Gyermekkori bánatok?

Elszállt minden messze-messze,
Emléknyomát kergetem,
Bánatkönny hull a szememből,
Ha egyszer is meglelem.

Ékszer lett a vesszőlovam,
Hadvezérség ára lett,
Pedig mikor rajta ültem,
Csak az anyám könnyezett.

Volt azóta puskám, csákóm,
Tüzes vérű paripám,
Csak az, aki régen voltam,
Nem leszek már: "Palikám".

1943

Apámnak

Ismerek egy embert, öreg, fáradt szolga,
Talán életében sohse volt jó dolga.
Nem járt iskolába, tudása sem gazdag,
Így maradt meg hűen jó magyar parasztnak.

Görnyed a munkában, dolgozik napestig,
Mégis minden jóból kevés neki tellik.
Amíg fiatal volt, az volt virtus nála,
Hogy a mások földjét legjobban munkálja.

Munkát nem sokallja, nem mond panaszt ajka,
Nem méltó férfihez panaszkodni – tartja.
Bizakodott mindig, hogy lesz földje, háza,
Nem dolgozik másnak, sajátját munkálja.

Gyűjtötte a pénzét, fillért egyberakta,
Mire haja ősz lett, lett is foganatja.
Vár lett a kis házból, ő benne úr, szolgál,
Büszkén magyarázza, sohse volt jobb dolga.

Néha arra járok, tárt karokkal várnak,
Mert én fia vagyok e fáradt szolgának.
Mikor elbúcsúzó, jó tanácsot adnak,
Gyere haza fiam, maradj meg parasztnak.

1943

Király voltam

Legényember voltam
Hat esztendő korban,
Királynak tartottam
Magamat a porban.
A mezőn, ha láttam
Madarat repülni,
Futottam utána,
Rá akartam ülni.

Libapásztoroknak
Voltam a királya,
Nagy volt a hatalmam,
Szólt az egész nyárra.
Királyi botomat
Fűzfából faragták,
Hogy királyi legyen,
Díszsel telirakták.

Nagy komolyan vettem
Királyi tisztemet,
Éljen kiáltások
Vérték fel az eget.
És amíg a rétek
Nyillottak virágot,
Én irányítottam
A gyermek világot.

Mikor levelei
Sárgultak a fának,
Rossz lett a gyermeknek,
Rosszabb a királynak.

Nem mehettem rétre,
Iskolába adtak,
Hú alattvalóim,
Mind-mind elmaradtak.

1943

Első szerelem

Kora nyári langyos este
Jött egy kislány velem szemben.
Ő mosolygott, én pirultam,
Mert még húsz éves sem voltam.

Aznap éjjel szép álmom volt,
Az a kislány ajkon csókolt.
Ölelésre tártam karom,
Fölébredtem, oh fájdalom.

Azóta az idő röpült,
Sok szép emlék mind eltörpült,
De az első nagy szerelem
Itt hagyta a nyomát bennem.

1943 körül

Fiamnak

Édes kicsi fiam,
Neked írok mostan,
Akkor olvasd csak el,
Ha már rég meghaltam.
Most még apró tűz vagy
Ködös éjszakában,
De már látni vélem
Hajtásod dús fában.

Szárnyald túl apádat,
A vén korhadttönköt,
Ki melletted álltam,
Míg a kor ledöntött.

Légy büszke tölgy, délceg,
Legyen sok-sok ágad,
Szeresd ezt a rögöt,
Hol őseid álltak!

Védd meg a gyengéket,
Gyűlöld a zsarnokot!
Hogy átkok sújtsanak,
Soha ne adj okot!
Legyen a két kezed
Kérges a munkától,
Lelked legyen tiszta,
Hamvas, imádságtól!

Szeresd ezt a hazát,
Melynek fia lettél!
Sohse fájjon az, hogy
Magyarnak születted!
Ha hallod, e népre
Bárki ellen támad,
Ha kell, élted árán
Védd meg a hazádat!

Aludj kicsi fiam,
Erősödj, nőj nagyra!
Örködöm fölötted,
Vigyázok álmodra.
Tudom, hogy megértesz,
Ha olvasod versem.
Nem éltem hiába,
Él benned a lelkem.

Gödöllő, 1944. június 24.

Társam a szerencse

Ketten indultunk el
Kunyhó palotából,
Én magam daliás
Legény a javából.
Társam a szerencse
Cingár kehes fajta,
Kik jártunkban látták
Kacagtak csak rajta.

Én ballagtam elől,
Utánam a társam,
Így hát nem is csoda,
Pénzt sohse találtam.
Pedig hogy kerestem,
Bámultam a földet,
Hogy rá ne tapossak,
Hátam kétrét görnyedt.

Végül is a társam
Unta meg a dolgot,
Kerített egy hintót,
Rajta tovább porzott.
Mikor észrevettem,
Nem búsultam rajta,
Ha elhagyott, nem kár,
Úgyis hűtlen fajta.

Nem keresek többé
Kincset, gazdagságot,
És máris találtam
Sok-sok boldogságot.
Mosolyogva, vígan
Gondolok csak rája,
Szerencsének voltam
Egyszer éhes társa.

1944 körül

Vesszőparipán meseországban

Vesszőparipámon rozsdás már a patkó,
Díszes istállóban rég korhad a padló.
Keserű az abrak szabadságtól távol,
Éhezik a fakó, bár teli a jászol.

Régi dús sörénye lassan őszbe téved,
Gondolja magában, itt hagylak én téged.
Nem néz már arra sem, ha az ajtó tárul,
Bólogat csak tovább vagy távolba bámul.

Hej, vesszőparipám, nem így volt ez régen!
Kacagva repültünk mezőn, berken, réten.
Versengve futottunk széllel, napsugárral,
Együtt énekeltünk a dalos madárral.

Mikor elindultunk, fogadtuk egymásnak,
Mesék országában ér minket a másnap.
És mikor falunknak csak a tornya látszott,
Hú maradt a szívünk, mindig visszavágyott.

Mi meg mentünk vissza, boldogan csalódva,
Hazaértünk mindig, esti harangszóra.
Másnap újra kezdtük, bár még most is tennénk,
Én hiszem, hogy akkor boldogabbak lennénk.

Egyszer aztán nékem új ötletem támadt,
Egyedül hagytam ott lovamat, hazámat.
Nem reggel indultam, mint ahogyan régen,
Csillagok kísérték odafent az égen.

Amikor megálltam, falum köddé váltott,
Szívemből a kétség ez egyszer elszállott.
Mentem, bandukoltam, sok öröme vártam,
Mikor észrevettem, bánatot találtam.

Mikor a tövisek felsebezték lábam,
Eltűnt a hitem is a meseországban.
Rájöttem már arra, meseország: álom,
Ha el tudom hinni, otthon megtalálom.

Lovamtól, hitemtől régen elszakadtam,
Haza sohse mentem, örökre maradtam.
Ha elfog a honvágy, emlékeim várnak,
Emlékeim visszavisznek régi paripámnak.

Képzeletben újra száguldunk a réten,
Versenyt futunk újra a széllel, mint régen.
És mikor falunknak csak a tornya látszik,
Hú marad a szívünk, most is visszavágyik.

Lillafüred

Köszöntelek Lillafüred
Szelíd, szirtes tája,
Te lettél lelkemben
Üdülők királya.
Itt a béke honol,
Pihen gond és bánat,
Nincs szebb e hazában
Lillafüred nálad.

Ahol Herman Ottó
Bogarakat gyűjtött,
Ahol Rákóczi had
Labanc ellen küzdött,
Ahol a Fazolák
Követ törtek kővel,
Most dolgozók élnek
Boldog pihenővel.

Szép kicsi országunk
Dolgos kezű népe,
Ne kísértsen többé
A múltnak a réme.
Mienk lett az ország,
Benne minden öröm,
Hogy Lillafüred is,
Azt külön köszönöm.

1975 körül

Sándor Barátom emlékére

Szegény legény voltál,
Álmodtál egy szépet,
Becsületességre
Inteni a népet.

Jött egy vihar széllel,
Bősz fekete felleg,
A helyről, hol álltál,
Haza kellett menned.

Új világ született,
Benne Te csak lengtél,
Az idő múlásán
Könnyezve merengtél.

Most, mikor már nem vagy,
Porrá kellett válnod,
Szívemből kívánom,
Legyen könnyű álmod.

1980-as évek elején

Sej, a faluvégen

Sej, a faluvégen de csinosak a lányok.
Én meg csak titokban kacsintgatok reájuk.
Van közöttük olyan, akiért a csillagot is lehoznám,
Akiért már, anyám, a legénységet is elhagynám!

De a falu végén olyan sáros a járda.
Bolond az a legény, aki azon átjárna.
Majd átjön a leány, mikor majd a leányságot megunja,
Mikor a szerelmet tőlem megtanulja.

1980-as évek, Sej, édesanyám, eresszen el a bálba – dallamára

Nincs is annál betyárosabb élet

Nincs is annál betyárosabb élet,
Ha valaki párosával élhet.
Páros házból néz fel a magas égre,
Szomorúan gondol a legénységre.

Amikor még magam ura voltam,
Ha örültem, víg nótát daloltam.
De mióta házas ember lettem,
Beborult az ég is éneflettem!

Fújja a szél pelenkát az ágon,
Mért is kellett a párommal hálnom?
Meggkötöztek, ketrecbe is zártak,
Az vigasztal, mások is így jártak.

Ha még egyszer legényember lennék,
A lányoknak feléjük se mennék!
Inkább lennék betyár az erdőbe,
Mint egy hamis lánynak a szeretője!

Mért is kellett úgy bepálinkázni,
Hogy nem tudtam magamra vigyázni?
Párosával, de nehéz az élet,
Így vert meg az Isten engem véled!

1980-as évek, vetélkedőre készült dal

Emlékezés 50 év után

Hogy múlnak az évek,
Hogy fájnak a vágyak,
Már nem is remélem,
Hogy valaha látlak!

Még csillog a szemed,
Mint ragyogó emlék,
Hogy újra láthassam,
Ugyan hova mennék?

Tudom az ajkadat
Már nem csókolhatom,
De azért feléd száll
Néha gondolatom.

Sok-sok év folydogál,
Elfogy minden remény,
Nem úgy mint réges-rég
Életünknek delén.

Mikor a madarak
Rakták a fészküket,
Egymásnak ígértük
Akkor életünket.

Kicsi volt a hitünk,
Kevés a kitartás,
Ígéreteinkből
Nem lett csak sóhajtás.

Most már minden mindegy,
Pislákol az élet,
Elhalványul lassan
Gyönyörű emléked.

Ha újra kezdhethénk
Az életet ketten,
Egymásért remegve,
Újra önfeledten

És elérnénk újra
Életünk végére,
Hogy maradna meg az
Életünk emléke?

Lehet, hogy a küzdés
Megölné az álmot?
Lehetne-e akkor
Szép emlékké válnod?

Ki tudja, hogy lenne?
Minek is keressem,
Nekem is, neked is
Akadt, ki szeressen!

Szeressük hát mi is,
Azt ki minket szeret,
Akiel leéltük
Nyűgös életünket!

Álmainkat tegyük
Díszes koporsóba,
Hadd hulljon rá tovább
A feledés pora!

1992

Nehéz ma az élet

Nehéz ma az élet,
Sűrűbb most a gond is,
Ráncolja homlokát
Talán a bolond is.

Alig hallik nóta
Most így szüret táján,
Elhal a sóhajtás
Sok szülőnek száján.

Kedves, szép gyermekem,
Vajon miért tanulsz?
Tán, mint a legtöbbben,
Te is majd elvadulsz?
Legyél te is paraszt,
Nagyobb, mint az apád!
Válaszd ki a boltban
A legnagyobb kapát!

Megszólal a gyermek,
Villogó a szeme,
Mint a nemes acél,
Úgy vág annak esze.
Kedves édesapám,
Kapát én nem veszek,
Bízva rám életem,
Vállalkozó leszek.

Ha úgy hozza sorsom,
Lopok is, meg csalog,
Lefelé taposok,
Fölfelé meg nyalok.
Kilopom a szemét
Még a tolvajnak is,
És majd úgy igyekszem,
Jusson magának is!

Egy csillogó Mercit
Máris kiszemeltem,
Esténként néhányszor
Körülkerülgettem.
Kulcsom már van hozzá,
Forgalmi is bőven.
Orgazdát találtam
Egy deli vámőrben.

1989-91, töredék

Falunk múltjából

A mi falunk

Kis falu a mienk,
Nincs nagy történelme,
Nincsenek tudósok,
Nincs lánglelkű elme.
Szorgos munkás lakja,
Szereti a hazát,
Ha kell vérét ontja,
Nem hagyja igazát.

Történelme során
Megállta a vihart,
Akkor is ha magyar
Bántotta a magyart.
Pedig nehéz múlt volt,
Sújtotta az átok,
Mai fiatalok,
Nem ezt hagyjuk rátok.

Hogy Ti okuljatok,
Elmeséljük végig,
Nem volt ám az élet
Mézzel telt fenékig.
Elmondjuk a múltat,
Múltba néző szemmel,
Hallgassátok meg hát
Kellő figyelemmel!

Otrantói hős volt,
Matróz tizedelő,
Szárazföldön már csak
Korbácsot vett elő.
Piszkos háborúba
Sodortad a néped,
Hitler, a népirtó,
Volt a példaképed.

Úgy élt a Te néped,
Mint a rab a gályán,
Mikor az ég zengett,
Mégfutottál gyáván.

Portugáliába
Üldözött a sorsod,
Ott nyugszik feledve,
Fekete koporsód.

Gyötrelmes háború
Rázta a világot.
Remény, hogy véget ér,
Már alig pislákol.
De hatalmas sereg
Vérét feláldozva,
Ajándéknak nekünk,
Szabadságot hozta.

Azt mondta: Magyarok!
Szabad népek vagytok!
Tirajtatok múlik,
Hogy azok maradtok.
Éltünk hát a joggal,
Lett választott vezér,
Csak a munka nem ment,
Nem volt elég kenyér.

Panasz fakadt sokszor,
Sok embernek száján,
Mindenki kisépért,
Saját háza táján.
Padlásra is sokszor,
Kiterjedt a seprés,
Vigasztalásul volt,
Csasztuskás szereplés.

Szomszédunk volt akkor,
Láncos kutya, Csahos,
Volt sok propaganda,
Némelyik maszlagos.
Hirdették, hogy minden
Ingyen lesz jövőben.
Hittük is, mert bizony
Pénzünk sem volt bőven.
Hideg telek jártak,
Nem tört jeget Mátyás,
Nem volt még tudomány
A jövőbe látás!

Pedig jött a jövő,
Lassan közeledett,
Ami rossz volt addig,
Mindent eltemetett.

Enyhe idők jöttek,
Kizöldült a mező,
Most jöttünk rá arra:
Egységben az erő!
Termett már a föld is,
Lett már elég kenyér,
Nem tapsolt parancsra
Senkinek sem tenyér.

Becsületes munkás,
Mind elfért egy sorba,
Nem kellett bánatot
Beleölni borba.
Pedig bor bőven volt,
Alig fért a kádba,
Rendeltünk hát edényt,
Bíztunk a Kádárba.

Jó lenne most kicsit,
A jövőbe nézni,
Háborúk istenét
Közénk megidézni.
Megmondani neki,
De, hogy parancs legyen!
"Húzza össze magát,
Örök béke legyen!"

Legyen a föld népe
Ezután már boldog!
Háborúk nélkül is
Lel mindenki dolgot.
Kicsi falunkat is
Kerülje a bánat,
Boldognak szeretnénk,
Látni a Hazánkat!

*1983 körül, falusi vetélkedőre
készült elbeszélő költemény, stenci-
lezett példányokban terjesztették a
faluban, mint a többi*

Kísért a múlt

Mikor gyermek voltam,
Átok ült a népen,
Sok munkával éltünk
Keserves szegényen.
Ahogy felnőttem,
Álmodtam egy szépet,
Mint katona fogom
Szolgálni a népet.
És ha leszerelek,
Elöttem a világ,
Meglátom, a sorsom
Vajon nekem mit ád?

Nem adott egyebet,
Mint csendőr lehettem,
Így hozta a sorsom,
Így hát az is lettem.
Nem volt könnyű élet,
De biztosnak látszott,
Pedig már a világ
Épp háborút játszott.
Szörnyű vihar söpört
Végig a világon,
Reszkettek a népek,
Mint madár az ágon.

Törvényt tett a vesztes,
Gyilkolta az embert,
Sokat ártatlanul
És néhány gazembert!
Győztes meg a kínzást
Újra megduplázta,
Fajtánkat, népünket
A földig alázta!
Nagy volt Oroszország
Széltébe, hosszába,
De végig bejárta
Magyar foglyok lába.

Túrték a koplalást,
Tífuszt, meg a halált,
Némelyik betegen
Végre hazatalált.
De a szerencsétlen
Itt sem lelt nyugtára
Felírták a nevét
A kulák listára.
Jegyzett békekölcsönt,
Mert tépték a haját,
Nem volt törvény, ahol
Panaszolja baját.

Én nem voltam fronton,
Csak itthon szolgáltam,
De azért bűnössé
Éppen azért váltam!
Pedig politika
Távol állott tőlem:
Urakat szolgáltam—
Döntötték felőlem!
Szálasi világban
Életem mentettem,
Nem csak a magamét,
Másoknak is tettem.

Mentettem leventét,
Meg zsidót is félve,
Hamis papírt nyomtam
Remegő kezébe.
Nem vártam köszönést,
Nem is hiszem, járt-e?
Nem tudom az írás
Igazán használt-e?
De leventék Szadán
(páran biztos élnek)
Hosszú téli estén
Rólam jót mesélnek.

Ide figyelj, gyermek,
Szólnak unokának,
Ne higgyél sohase
Hamis prófétáknak!
Igazi barátot

Jótette dicséri,
Segít, ahol lehet,
Nemcsak megigéri!
Nyilasok hajtottak,
Hajtottak nyugatra,
Hogy majd Dunántúlon
Állunk csatasorba.

Huszonhárman voltunk,
Majdnemhogy csak gyermek.
Kérdeztük egymástól:
Isten, hogy segít meg?
És jött a segítség,
Honnan nem is vártuk,
Egy magányos csendőr
Volt az útitársunk.
Ő súgta meg nekünk
Most sötét az éjjel,
Lassan, óvatosan
Szóródjatok széjjel.

Itt közel van Csömör,
Ott szlovákok laknak.
Látják, bajban vagytok,
Szállást biztos adnak.
Fogadtuk tanácsát,
Nem volt az ostoba,
Hogy átvonult a front,
Átszökdöstünk haza.
Következő évben
Felkeresett minket,
Mondta, hogy bajban van,
Ő kért segítséget!

Adtunk igazolást,
Nem feledtük tettét,
Hogy bajban segített
Húsz néhány leventét.
De hiába tettük,
Mert átok ült rajta,
Hogy ő bűnös legyen
Új rend azt akarta!
Ráfogták, hogy bűnös,
Vessen az emléke!

Bűnéül rótták fel,
Hogy a rendet védte!

Így igaz, unokám,
Ahogy elmeséltem,
Hogy tudd: gyerekfejjel
Mit kellett megélnem.
Azóta már eltelt
Majdnem fél évszázad.
Emlegesd mesémről
Majd a nagyapádat!

Én meg, ki megírtam
Rövid történetem,
Nem várok már semmit,
Sorsomat viselem.
Minek panaszkodjak?
Hordozom a terhet.
Megéltem azóta
Sok ötéves tervet.
Tapsoltam, ha látták,
Sok hazug beszédnek,
Mikor port hintettek
Szemébe a népnek.

*1992. február 10., emlék
1944. december közepéről,
elbeszélő költemény*

Versek az unokáknak

Első unokámnak, Csurinak

Édes kis unokám,
Te még éppen csak élsz,
Te még rossz embertől se félsz,
De a Te nagyapád,
Aki imád Téged,
Gondolatban mindig,
Mindig ott van veled.

Kicsi kis bogárkám,
Apró kis unokám,
Ha felnősz, akkor se
Ne haragudj énrám!
Ahogy nősz, nődögélsz,
Megtudod majd rendben,
Ki az igaz rokon,
Őrizd a szívedben!

Nem vár tőled
A nagyapád sokat,
Csak most úgy szeressél,
Mint később másokat.
És ha már felnőttél,
Elsodor az élet,
Amíg él nagyapád,
Mindig veled érez.

1967

Juditka unokámnak

Szép kislány vagy Jutka,
Nekem tán a legszebb,
De mint a nagyapád,
Csak egyre intelek!

Sokat ér a szépség,
De többet a jóság
Kívánom ne érjen
Soha szomorúság!

Teljesüljön minden
Reményed és álmod,
Soha ne tégy olyat,
Mit meg kéne bánnod!

Emlékkönyvbe, 1985. április 7.

Emlékkönyvbe

Legény már a kis unokám,
Tanulás a dolga.
Mit megtanít az iskola,
Nem hullik az porba.
Megtölti a buksi fejét
Betű, meg a számtan.
Tanulástól nem ijed meg,
Ahogy én láttam!

Kicsit nehéz még a táska,
Majdhogy el nem ejti,
A leckéjét megtanulni
Soha nem felejtí.
Kap is érte piros pontot,
Sok van már belőle,
Osztyáltársak, főként lányok
Irigyelik tőle.

Azért is örülök
Árpi unokámnak,
Mert ő reménysége
A Molnár családnak.
Nem vész el a család,
Tovább él a nevünk,
Fordulhat a világ,
Mi Molnárok leszünk.

*Molnár papa írta emlékül
Árpi unokájának 1993. november 21.*

Dóra unokámnak

Kis unokám, Dóra gyerek,
Nyisd ki szemed, csukd be szádat,
Tudod már, hogy Föld az kerek,
Mert hittél a nagyapádnak.
Összejött a szűkebb család,
Ünnepli a névnapodat,
Szüleid, kik vigyáznak rád,
Egyengetik a sorsodat.

Kitekerem versem nyakát,
Áttérek most másra,
Azt írok majd, amit kérek
Kedves Dóra unokámra.
Minden, ami földi jó van,
Legyen neki kedves,
Ha nagylány lesz, sosem legyen
Csalódott szerelmes!

Szíve, lelke derűs legyen,
Hallgasson a szóra,
Különösen szüleire,
Azok intik jóra!
Könnyű legyen az iskola
Ősznek közeledve,
Figyelmesen tanuljon majd,
Ne múljon el kedve!

Kis unokám ennyit írtam
Szép neved napjára,
Annyit kérek emlékezz majd
Néha nagyapádra!
Emlékezz az első dalra,
Mit együtt daloltunk,
Amikor még mind a ketten (talán én is)
Fiatalok voltunk.

1994. február 6.

Emlékvers

Van nekem egy kis unokám,
Fruzsika a neve,
Ha mihozzánk közel lakna,
Eljátszhatnék vele.
Simogatnám szőke haját,
Együtt járnánk boltba,
Szednénk néhány vadvirágot
Mamának csokorba.

Óvodás már a kis Fruzsi
Van neki egy bátyja,
Összekapnak gyakran, gyakran,
Ha anyu nem látja.
Persze az csak játékból van,
Peregnek a könnyek,
Egy kis hamis sírás után,
Békülni is könnyebb.

Mama, papa alig várja
Mikor jön el hozzánk,
Kedvéért a legfényesebb
Csillagot lehoznánk.
Kis unokám, azt kívánom,
Éltesd legyen boldog,
Bánatmentes derűs élet
Legyen a te sorsod!

*1993.november.21., molnár papa írta
emlékül Fruzsi unokájának*

Versek óvodásoknak

Óvodás vers

Szüreti bált tartunk
Ma az óvodában,
Kell ez az embernek
Óvodás korában.

Lesz majd dínom-dánom,
Hüsstőnek kóla,
Akinék nem ízlik,
Nem tehetünk róla.

Igazgató bácsi
Kezdi meg a táncot,
Mi majd lesimítjuk,
Homlokán a ráncot.

Óvó nénik sorban
Szólótáncot járnak,
Hogy majd híre keljen
A mi óvodánknak.

Kukucska is itt lesz,
Bárcsak itt maradna,
Szünetben főtt kolbászt,
Mindenkinek adna!

Ízes magyar beszéd
Nem ritkaság nála,
Sok malackodástól
Görbült meg a válla.

Szakács nénik, dadák
Szeme közé nézünk,
Figyeljenek nagyon,
Van egy nagy kérésünk!

Megígérjük bátran,
Rosszak leszünk nagyon,

Ha a szakács nénik
Babbal tömnek agyon!

Próbáljanak néha
Sütni palacsintát!
Ha nem tudnak, majd mi
Hozunk nekik mintát.

Gyertek hát, gyerekek,
Csendüljön a zene,
Nézzétek a Katit,
Hogy csillog a szeme!

Táncoltassuk meg hát ,
Ne maradjon állva,
Mulassa ki magát
A szüreti bálba!

*E verset, kétszer is előadták
az óvodában*

Karácsonyi versek óvodásoknak

1.

Tudjátok ki vagyok?
Én vagyok a Dóra.
Otthon anyukám is
Tanítgat a jóra.

2.

Most még kicsi vagyok,
Kis óvodás gyermek,
De már látom magam
Nagynak, két méternek.

3.

Mikor én hintázok,
Bámulnak a lányok.
Én meg úgy titokban
Odalesek rájuk.

4.

Mindenkit szeretek,
Mindenki barátom,
De legjobban a ...
(*cserélhető név*)
Örülök, ha látom.

5.

Táncos az én lábom,
Vidámság az élet,
Szüleimnek hála,
Gondtalanul élek.

6.

Nyáron a Büdös-tón
Tanulgattam úszni.
Apámnak néha,
Úgy kellett kihúzni.

7.

Egyszer kint a réten
Sárkányt eregettünk.
Volt ott egy nagy gödör,
Majdnem beleestünk.

8.

A mi óvodánkban
Szépek a kislányok.
Amíg meg nem nővök,
Kacsintok csak rájuk.

9.

Télen majd, ha hó lesz,
Hóembert csinálunk.
Ha megunjuk, akkor
Szánkázunk, csúszkálunk.

10.

Óvó nénik mesét
Tanuljanak sokat,
Mert mi nagyon
Szeretjük azokat.

11.

Búcsú is volt nálunk,
Az ám a nagy ünnep,
Csokival, fagyival
Tömtek meg bennönket.

12.

Repülni lehetett
Helikopter gépen,
Nem is volt boldogabb
Nálam a vidéken.

13.

És este fáradtan
Az ágyamba tértem,
Búcsú ajándékot
A kezembe kértem.

14.

Mikor elaludtam,
Álmodoztam róla,
Mennyi sok szép álmom
Változott valóra.

15.

Közös karácsonyfánk
Tele minden széppel,
Maradjon szívünkben
Örökös emlékkal.

16

Tisztelendő bácsit
Örömmel köszöntjük,
Mindnyájan örülünk,
Hogy itt van közöttünk!

17.

Tisztelendő néni ,
Örülünk, hogy eljött.
Köszönti itt nálunk
Sok gyermek és felnőtt.

18.

A mi tisztelendónk
Tanítgasson minket,
És akkor szeretjük,
Mint a szüleinket.

19.

Igazgató bácsi,
Most, hogy itt van nálunk,
Kérjük, hogy segítsen
Iskolássá válnunk!

20.

Azt kérjük, hogy velünk
Töltsék az ünnepet,
Tanulhassunk tőlük
Játékot, éneket.

21.

Mikulás is járt itt,
Hozott ajándékot,
Mivel mi jók voltunk,
Nem kaptunk virgácsot.

22.

Kis Jézus született,
Nagyon-nagyon régen,
Egy csillag jelezte
Jöttét fenn az égen.

23.

Jászolban született
Anyja örömére,
Hogy majdan a népet
Tanítsa békére.

24.

Szívünkben szeretet
Mindig ott lakozott,
Azért a Jézuska
Karácsonyfát hozott.

25.

Énekeljük el most,
Mert az nagyon szép dal,
Ami úgy kezdődik,
Hogy: "Mennyből az angyal".

*1980 körül, a számozással azt
fejezi ki a költő, hogy mindegyik
versszak önálló alkotás, egy
óvodás egy szakot mondott el*

Óvodás vers apák napjára

Jó napot, jó napot,
Szép nap ez a mai,
Mindnyájan örülünk,
El lehet mondani.

Apákat ünneplünk,
Itt van, ki teheti,
Mert az édesapját
Mindenki szereti.

Köszönjük a munkát,
Amit értünk tettek,
Amivel bennönket
Idáig neveltek.

Megígérjük nekik,
Rosszak sosem leszünk,
Hiszen ők is tudják,
Nincs is hozzá eszünk.

Én a nagyapámnak
Vagyok szemefénye,
Kézcsókkal hajulok
Dolgos két kezére.

Kívánom, hogy legyen
Hosszú az élete,
Kísérjen sokáig
Vidám szeretete!

Nagy szerencse volt, mi
Családunkat érte,
Hogy az anyukám lett
Apám felesége!

Másképp hogyha fordul
Sorsom és szerencsém,
Apámat, anyámat
Ugyan hol keresném?

Biztos a nagyapám
Fogná meg a kezem,
Jó útra terelné
Makacs természetem.

Szívem azt hiszem,
Mindig azért fájna
Mért lettem én ilyen
Apátlan kis árva?

Hál Isten van nekem
Apám és nagyapám,
Meg óvó nénik is
Vigyáznak énreám.

Nagyon jó dolog most
Óvodásnak lenni,
A sok kis baráttal
Óvodába menni!

*1998. február 26., nem adták
elő az óvodában*

Köszöntők

Nőnap-i köszöntő

Rágondoltam hétfő este,
Hála legyen a nők napjának,
Hogy verset írok tisztelettel
Klubunk minden nő tagjának.
Nagymamáknak és anyáknak,
Aki tudnak szülni, élni és szeretni,
És tudnak most emlékezve
Igaz szívvel szerelemről énekelni.

Virrasztani késő éjjel
Betegen nyugós gyermek mellett,
A kényszer börtben ételt adni
Egyedül csak nekik kellett.
Hogy kaptak-e elismerést?
Nem kérdezem, nem taglalom,
Hiszen azért nincs szívükben,
Sem gyűlölet, sem fájdalom.

Hiszen azért, ha botlottunk
Férfiak, mi dőre népség,
Elismertük nem a miénk,
Sem kitartás, sem a szépség.
És amikor bánatunk volt,
Vigasztalást tőlük vártuk,
De munkát, hol virtus kellett,
Legtöbbször értük csináltuk.

A sok napból, mit egy évben
Nekik szánt a fukar világ,
Ajándéknak csupán annyi:
Néhány frázis, meg egy virág!
Hiszem, hogy az egész évben
Többet érne, ami olcsó:
Virág helyett minden napra
Jutna egy-két gyengéd, jó szó.

1982. március 8.

Születésnapodra Feleségemnek

Ötvenhat évvel ezelőtt,
Talán éjjel vagy délelőtt,
Szikra gyulladt egy ház felett,
S anyád Neked adott életet.

A házba szeretet vert tanyát,
Szeretett, gondozott anyád.
Szépen, szerényen cseperedtél,
Mint ibolya, szerény nagylány lettél.

Vártad aztán a királyfit,
Kit sorsa hozzád irányít,
De a mesék fogytán voltak,
A királyfik elhalványultak.

A meséből mi valóság lett,
Hogy sorsom hozzád vezetett.
Fogtam a kezéd, s Te az enyém,
Egy pár lettünk Te meg én.

Azóta sok minden történt,
Mit vállaltunk, tartjuk önként.
És amikor szent a béke,
Összetart a múlt emléke.

Volt közöttünk vihar, lárma,
Szegénységnek nehéz járma.
Panaszunk szállt fel az égig,
Kibírjuk-e vajon végig?

Reményeink fogynak, múlnak,
Éveink lassan vonulnak,
Lépjünk örök egyezsége,
Csendes, nyugodt békességre.

Versem legyen emlék rólam,
Mert hálával Rád gondoltam.
Éljél meg sok boldog évet,
Ezt kívánja szívből: férjed

1984. július 6.

Köszöntő

Lakók és vezetők,
figyeljünk most ide!
Mulatságot kezdünk
szüret végeztire.
Járja, aki bírja,
megszólal a zene,
ha volt szomorúság,
ott egye a fene!

Szüreteltünk mi is,
annak volt a sora,
a "fene" a gazdát,
kevés volt a bora!
No, de bor nélkül is
volt egy kis vidámság,
meg egy kis civódás,
vigye el a kórság!

Kóstoljuk meg lopva
a szüretnek levét,
minden résztvevőnek
hozza meg a kedvét!
Lakók és vezetők
fogjanak most kezét,
Ünnepeljék együtt
a közös szüretet!

Vezetők, ápolók
rendeznek itt sorsot,
egymás orra alá
törünk néha borsot.
Persze kevés a bors,
spórolni kell vele,
nincs is prüszkölésnek
otthonunkban helye.

Fel kéne sorolni,
kit is illet érdem,
kit kéne kihagyni,
tisztelettel kérdem?

Sacikát meg Icát
semmiféleképpen.
Ha őket kihagynám,
lesülne a képem.

Hát az ápolókat
merném tán kihagyni?
Tíz embernek kéne
százfélé szaladni!
Györgyi, Margit, Ica,
Hajni, Ani, Erzsí,
értük pokolba is
el tudnánk tán menni!

Berényit, a Pistát
majdnem hogy kihagytam,
pedig ezt a verset
pont neki faragtam!
Elvégzi a dolgát,
aztán jól megy sora,
ő a hét határban
vaddisznók pásztora!

Takács Janika is
dísze csapatunknak,
tőle már a lányok
nyugodtan maradnak!
Szorgalmas és ügyes,
segít, ahol kéri,
vezetők és lakók
egyaránt dicsérik.

Feltétlenül kell még
szólni Klárikáról,
sok embert szabadít
meg a fájdalmától.
Biztat és reményt ad,
sosem hajlik búra,
mindig van ideje
vigasztaló szóra.

Utoljára hagyom,
de legyen érdeme,
Kiss Gábor vezetőt,
hogy csillog a szeme!

Erdélynek szülötte
góbé viccet mondjon,
jókedvűen mindig
köztünk maradjon!

Lakókról is biztos
sokat tudnék írni,
de nem volt szerencsém
őket megismerni.
Örüljenek annak,
hogy otthonra letek,
hogy bizalmat kaptak,
annak megfelelték!

Feledjék a múltat,
benne, ami rossz volt,
a jelent kell nézni,
valamit kárpótolt.
Ez az új otthonuk
nyugalomnak háza,
minden új lakóját
szeretettel várja!

*A kaskantyúi szociális
otthon által 1990-ben (?)
rendezett szüreti bálra*

Vetélkedők, rigmusok, csasztuskák

Igaz mese Petőfiről

Kemény, hideg tél volt
Negyvenkilenc tele,
Elindult Petőfi,
Félegyháza fele.

Kiskőrösről indult.
Hogy hamarább legyen,
Suháanggal kezében
Kaskantyúnak megyen.

Nem volt útja végig
Kikövezve kővel,
De erre tán mégis
Spórol az idővel.

Ahogy így ballagott,
Lát egy községtáblát,
Zsebkendőt vesz elő,
Elúzi a náthát.

Megáll és körülnéz:
Hát ez mi a fene?
Új község vóna tán,
Kaskantyú a neve?

Gondolja magában:
Ha már erre járok,
Pihenni egy kicsit
Valahol megállok.

Nézi a házakat,
Hogy befelé ballag,
Nádteteje mindnek,
Rajtuk kicsi ablak.

Bandukolva ér a
Régi kocsmá elé,
Felcsillan a szeme,
Gyerünk csak befelé!

Jó hangosan köszön,
Mert nagy itt a zsinat,
Ma osztottak földet
Falunk lakóinak.

Ezt már a kocsmáros
Dicsekedve mondta,
Petőfi bölintott:
Ő ezt megálmodta.

Itt már lengedezik
A szabadság szele.
Keletről, hogy megjött,
Tudnak élni vele!

Rongyos ruhás ember
Húzódózik félre.
Petőfi helyet kér,
Odaül melléje.

Ha meg nem sérteném:
Hogy gondolják tovább,
Mit kéne most tenni
Legesleghamarább?

Hát majd szántunk, vetünk,
Magunknak aratunk,
Később meg közösen
Gépeket hozatunk.

Jöjjön vissza, elvtárs,
Hetvenkilenc táján,
Láthat majd gyümölcsöt
A szabadság fáján!

Bejön a faluba,
Nem ismer majd rája.
Attól, mit akkor lát,
Tátva marad szája!

Új házakban élnek
Boldogabb emberek.
Nem gond, hanem öröm
Lesz, ha jön a gyerek!

Lesz autó, motor,
Szőnyeg is meg padló.
Képernyőn nézzük majd,
Hol honos a vadló.

Persze villany is lesz,
Fürdőszoba, csap is,
Ha ésszel dolgozunk,
Mert csak akkor, csakis!

Petőfi hallgatott
Asztalra tett kézzel.
Pajtás, az istened
Jól megvert az ésszel!

Nem szólt azért neki,
Nyújtotta a kezét,
Gondolta, az öröm
Elvette az esztét.

Nahát, itt is voltam,
De még visszatérek,
Remélem, hogy évet
Harmincat megérek.

Aztán elballagott,
Csak a híre járta,
Versét tanították
Minden iskolában.

Kossuth díjat kapott,
Feledte Kaskantyút,
Autóval járt már,
Nem hordott sarkantyút.

Eljárt rajt az idő,
Köszvényes a lába,
Vesszőparipa sincs,
Mint volt kiskorában.

A múlt héten aztán
Unatkozott nagyon,
Elhajtattott arra,
Hol Kaskantyú vagyon.

Gyorsan közelegve
Csóválta a fejét,
Sok szomorúfűznek
Nem látta, csak helyét.

Végigment a falun,
Kezdett dühös lenni:
Épp most kellett nekem
Bután eltévedni?

Ez nem az a falu,
Ahol egyszer voltam,
Ahol egy parasztot
Úgy megmosolyogtam!

Hisz itt már vonat jár,
Autó is, meg busz is,
Végighajt a falun
Naponta tán száz is!

Bemegy a presszóba,
Mert már nagy a módi,
Érdeklődik, amíg
Kiszolgálja Dódi.

Mondja meg igazán,
Most Kaskantyún vagyok?
Mert, hogy itt a falu
A jóléttől ragyog.

Van itt minden szép, jó,
Annyi, mint a tenger,
Ki ezt megjósolta,
Hol van az az ember?

Annak én valaha
Egy kicsit vétettem,
Mikor a terveit
Magamban nevettem.

Most, ahogy így nézem,
Úgy lett, ahogy mondta,
Munkával terveit
Valóra váltotta.

Jól megy itt az élet,
Mégis azt mondanám
Haladjanak tovább,
Nincs itt még Kánaán!

*1979, a község önállóvá
válásának 30. évfordulójára
szervezett vetélkedőre készült
elbeszélő költemény,
„Egyike a legjobb verseimnek”
–jegyezte meg Pali bácsi*

Petőfi búcsúja

Hogy telik az idő!
Fogy, amint a morzsa,
Petőfit véletlen
Erre hozta sorsa.
Nem jár már délcegen,
Hajlott már a háta,
A presszóba azért
Bebotorkál lába.

Köszön, ahogy dukál,
Adj' isten jó napot!
Öcsémuram, fröccsöt
Töltsék hát egy nagyot!
Hogy a pohár tellik
Nézni is multság,
Már a látástól is
Múlik a fáradság.

Felhajtja poharát,
Ízlik neki nagyon.
Ez igen! Jó nedű,
Nem pancsolták agyon!

Kért is hát még egyet,
De azt már nem vízzel,
Nem keverte össze
Rosszat a jó ízzel.

Mondja már meg öcsém!
Milyen itt a világ?
Minden lakójuknak
Terem-e szabadság?
Szabadság az már van,
Azt se tudjuk mennyi,
Csak az adósságot
Nem győzzük fizetni.
Az utolsó tíz év
Jólétének ára
Szorult most népünknek
Rá a derekára.

De van itt baj más is.
Szegényt ág is húzza,
Ott ültettünk szőlőt,
Hol termett a búza.
A szőlő kifagyott:
Se búza, se szőlő,
Verje meg az isten,
Az a bajnövesztő!

Ami szőlő maradt,
Búbánat van rajta,
Nincsen neki ára,
Akármilyen fajta.
Van már, ki csicsókát
Próbál meg termelni.
Azt se tudja szegény,
Hogy kell elvermelni.

Azt legalább egyszer
Kell csak földbe vetni,
És ha nem sikerül,
Kár rajt ' keseregni.
Román testvérünk meg
Üldözi a népünk,
Úgy szégyelljük, majdhogy
Le nem sül a képünk.

Elég volt hát öcsém,
Elég, amit mondtál!
Köszönöm, hogy borral
Engem jól tartottál!
Mivel itt egy álmom
Úszott el a ködbe,
Itt hagyom Kaskantyút,
Elmegyek örökre.

Vissza, honnan jöttem,
Vissza, Segesvárra.
Ott majd buldózerrel
Lesz sírom bezárva.
Látom a lakosság
Hite egyre kisebb,
Legyen itt Próféta
A radai rosseb!

*Az előző vers után egy-két évvel később készült, ez az
elbeszélő költemény szintén vetélkedőre,*

Kaskantyú a mi falunk

Kaskantyú a mi falunk, de soká lesz város,
Itt a világ közepe, Kőrössel határos.
Hej, élet, élet, betyár élet...
Szeretjük a vörösbort, no meg a fehérét,
Vágtunk hozzá disznót is feketét, kövéret.
Hej, élet, élet, betyár élet...
Csengődi az elnökünk, erős szíve, karja,
Akkor van csak komoly baj, ha fülit vakarja.
Hej, élet, élet, betyár élet...
Szerinte a seregélyt ágyúval kell löni,
De, hogy mikor, melyiket, meg kéne jelölni.
Hej, élet, élet, betyár élet...

Dallam: Megismerni a kanászt

Kaskantyúi Homokgyöngye szövetkezet

Kaskantyúi Homokgyöngye szövetkezet.
Gyere pajtás, állj közénk és törd a fejed!
Találjunk rá orvosságot,
Hogy jövőre szépnek lássuk a világot!

Szőlő helyett fenyőfa nő a buckába.
Fenyőtobozt rakunk majd a boros kádba.
Míg erdő lesz a fenyőből,
Tőke nélkül termelünk bort önerőből.

Szalmabála jó nagy kazal volt minálunk.
Mink eladtuk, nekünk nem kell, mire várjunk?
Orgoványra fogunk menni,
Onnan fogunk borsos áron trágyát venni.

Tanácsstagnak, tanácsstagnak de jó lenni.
Hathavonta taggyűlésre lehet menni.
Vita közben öklöt ráznak,
Attól félek, hogy egyszer majd jól ráfáznak.

A boltosok, a boltosok vígan élnek.
Egy leltártól, egy leltártól sose félnek.
Narancs, banán a pult alatt,
Te meg vevő azt kapod meg, ami maradt.

De jó dolog konyhán lenni dolgozónak.
Esznek, isznak, falatoznak, megdagadnak.
Ha a fánkot zsírba rakják,
Ha megsült is, de, ha nem is, élénk rakják.

Motoron jár Kisbócsára ki a posta.
A postásnak menyecskékre van csak gondja.
Ha pénzt visz a nagytáskába,
Menyecskéknél bátran bújhat be az ágyba.

Sok szép asszony a fodrászhoz igyekezne,
De a fodrász szünnapot tart, nincs ma kedve.
Becsavarjuk a hajunkat,
Mégis csinosabbá tesszük mi magunkat.

Szódagyárba duhajkodni hogy lehetne?
De a férjét ott keresi sok menyecske.

A rossz bornál jobb a szóda,
Főleg azért, mert a szódás házhoz hozza.

Doktor néni van nálunk, nem doktor bácsi.
Unalmában nem tud szegény mit csinálni.
Ide kapni, oda kapni,
Injekciót vastag túvel tud csak adni.

Sok kis gyerek jár minálunk óvodába.
Mind aranyos, szépen köszön kiskorába'.
Jutka, Erzsi meg a Béni,
Nekem azért a legszebb az óvó néni!

Megy a gyerek, megy a gyerek iskolába,
A táskája kétrét húzza, fáj a lába.
Ki e terhet kieszelte,
Annak talán szabadságon volt az esze.

Nem hentes már, nem hentes már a Kukucska.
Most jobb-e vagy régen, azt a fene tudja.
Minden héten disznót vágnak,
De olcsó hús mégsem jut a lakosságnak.

A legény meg térden állva néz a lányra,
Könyörgésre, könyörgésre áll a szája.
Hogy merje most megmondani,
Édes szívem ki kéne a gatyát mosni!

Továbbképzés volt nálunk a kultúrházba',
A lányokat Veres doktor hozta lázba.
Tanította Pali bácsi,
Hogy a szexet hogyan lehet felhasználni.

Motorozik télen is a fiatalság,
De két hete nagyot nézett a lakosság.
Nyitva maradt szeme-szája,
Hogy a motor, hogy került az akácfára?

Negyven éven túl vagyunk, de nem is bánjuk,
Csak a strófát, aki írta, azt sajnáljuk.
Szegény flótás, hogy megizzadt,
Mire szája ilyen ronda dalra fakadt.

Dallam: Megy a gőzös, megy a gőzös Kanizsára

Új ára van mindennek az ABC-ben

Új ára van mindennek az ABC-ben.
A vevő most mélyebben nyúl a zsebébe.
Jövőre majd hova nyúlnak?
Az ügyesek szajrézni is megtanulnak.

Haldoklik a kaskantyúi tűzoltóság.
Könnyes szemmel megsiratja a lakosság,
Koszorút tesz a sírjára,
Gyászlobogót lenget a szél a szertárra.

A jó bornak azt mondják, hogy nem kell cégér.
A borunkat nem veszik meg, csak forintér,
Jót nevetünk mi magunkba'
Mérés nélkül öntjük a bort, a torkunkba.

Szódagyárba töltőgépet kéne venni,
Nem lehet csak valutáért beszerezni.
Mivel nekünk nincs dollárunk,
Páhiról most szódavizet importálunk.

A doktornő, a doktornő sokat búsul.
Rendeléskor a betegnek gyógyszert árul.
Ha nem tudja, mi az ára,
Elküldi a beteget a patikába.

Sok gyógyszernek, sok gyógyszernek új az ára.
Talán egyszer rend lesz itt is nem sokára.
Te meg beteg, ha van eszed,
A legolcsóbb, a legolcsóbb gyógyszert vedd.

Kaskantyún a tanyasornak útja van már,
De azon még, de azon még a busz nem jár.
Ha reményünk jóra válna,
A lakosság Kecskemétre buszon járna.

Iskolában állandóan fogy a gyermek.
Úgy elszorul szíve attól az embernek.
Nem tudja a fiatalság,
Mit tegyen, hogy szaporodjon a lakosság.

Félek, ha lesz községünkben piros lámpa,
A férjeknek nagyobb fele oda járna.

Feleségük sírva várna,
Hogy küldünk így gyereket az iskolába.

Fiatalok, fiatalok, fel munkára!
Ne hagyjátok az asszonykát egymagára.
Hanyagolni oly nagy véték,
Szóljatok, ha nem győzitek, besegíték.

Nagy vadász a tanácselnök, híre járja.
A vaddisznó erdőszélen csak őt várja.
Észreveszi, céloz rája,
Vaddisznó meg úgy röhög, hogy reng a hája.

Tanácselnök búsan néz a disznó után.
Kipróbálja fegyverét majd egy őz sután
Ugrik egyet, nevet rajta,
Nagy dicsőség, mert őzét a "MAVAD" kapja.

Dallam: Megy a gőzös, megy a gőzös Kanizsára

Homokgyöngye szövetkezet híres a megyében

Homokgyöngye Szövetkezet híres a megyében,
Csak egy kicsit lemaradt az üzemfejlesztésbe',
Ne baj, majd jövőre terem mákos-mézes madzag,
Ebből aztán minden tagunk méretlenül kaphat.

A kultúrház vezetője Kissné Zsuzsi néni,
Ha van, ha nincs, minden nap a reklámot intézi.
Ha rossz a mikrofon, sej, haj, kiáll az ajtóba,
Saját hangján sírva mondja, ő nem tehet róla.

Tanácsházán az adózást Szász Tibor intézi,
Manyika meg azalatt a dús szakállát nézi.
Ha bejön az ügyfél, ketten háromfelé néznek,
Aki adót fizet, annak mindent elintéznek.

Zalatnai Sárrika a lánnglekű vezérünk,
Ha a terve jól sikerül, boldogabban élünk.
Zalatnai pártja, írta fel a zászlajára,
Minden falu spóroljon egy szép nyilvános házra.

Dallam: Széles a Balaton vize

Huncutok a lányok

Végigmentem a kaskantyúi utcán.
Annak is csak a páros oldalán,
Azt lestem, hogy szépek-e a lányok
Rövid-e vagy hosszú a szoknyájuk?

Jaj, de nagyon huncutok a lányok!
Azt mondják, hogy nincsen már szoknyájuk.
Télen, nyáron szűk nadrágban járnak.
A legények most már mit csinálnak?

Valamikor az volt a divatba,
Kiálltak a lányok az udvarra.
Há fűjt a szél nyakukban a szoknya,
A legénynek nem volt annyi dolga.

Fene egye meg a tervezőket!
Mért terveztek nadrágot a nőknek?
Szebb is, jobb is azoknak szoknya,
A legény is jobban bolondulna!

*1992, rigmus a Páros-páratlan szellemi
vetélkedőre, dallam: Túl a Tiszán
faragnak az ácsok*

Rendszerváltás

Kárpótlási jegy már zsebbe,
Csak engemet rúgtak seggbe.
Zi-me-zum, zi-me-zum,
Re-ce-fi-ce bum-bum-bum.

Földosztás már meg is lenne,
De kevés a vetés benne.
Zi-me-zum, zi-me-zum,
Re-ce-fi-ce bum-bum-bum.

Önkormányzat vezet minket,
Emlegetjük őseiket.
Zi-me-zum, zi-me-zum,
Re-ce-fi-ce bum-bum-bum.

Munka nélkül van a család,
Szokjál hozzá, nincs vacsorád.
Zi-me-zum, zi-me-zum,
Re-ce-fi-ce bum-bum-bum.

Járda épült már a népnek,
Mégis sokan félre lépnek.
Zi-me-zum, zi-me-zum,
Re-ce-fi-ce bum-bum-bum.

Szabadság van évek óta,
Csak hallgass a rádióra!
Zi-me-zum, zi-me-zum,
Re-ce-fi-ce bum-bum-bum.

Fias disznót mind levágtuk,
Jövőre majd szánkat tátjuk.
Zi-me-zum, zi-me-zum,
Re-ce-fi-ce bum-bum-bum.

Nem veszik a bort minálunk,
Megisszuk és danolászunk.
Zi-me-zum, zi-me-zum,
Re-ce-fi-ce bum-bum-bum.

Minket sokan megelőztek,
Minálunk már téglán főznek,
Zi-me-zum, zi-me-zum,
Re-ce-fi-ce bum-bum-bum.

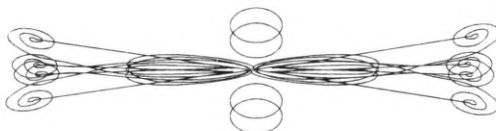
Jó világ lesz nálunk egyszer,
Igéri a polgármester,
Zi-me-zum, zi-me-zum,
Re-ce-fi-ce bum-bum-bum.

Drágább lett a tej, a kávé,
Igya meg a Kukucskáné!
Zi-me-zum, zi-me-zum,
Re-ce-fi-ce bum-bum-bum.

Padlásajtóba kiálltam
Onnan messze elpisáltam.
Zi-me-zum, zi-me-zum,
Re-ce-fi-ce bum-bum-bum.

Nagyon zabos Zsuzsi néni,
Kezd a férje félrelépni.
Zi-me-zum, zi-me-zum,
Re-ce-fi-ce bum-bum bum.

Dallam: Virágéknál ég a világ

Réthey Prikkel Miklós

Kit a kor ledöntött

(Megjegyzések Molnár Pál életéhez és költészetéhez)

Koszorúzunk.

Született költőt koszorúzunk. Bár egy kicsit későn, de nem elkésve. Molnár Pál, Kaskantyú költője, elmúlt 85 éves. Itt él a falu csendjében évtizedek óta. Kiskörös tőszomszédságában, a *nagy fa* – *Petőfi Sándor* – árnyékában. Milyen költő lehet az, aki első verseit már 15-16 éves korában megírta, de csak 85 évesen kap kötetet? A válasz Pali bácsi sorsában és verseiben rejlik. Tekintsük át először az életét, utána verseit!

Pali bácsi élete dióhéjban.

Édesapját Molnár Pálnak, édesanyját Göbolyös Annának hívták. A nagy háború, mert így hívták sokáig az első világháborút, előtt 1913-ban keltek egybe. Nagyon szorgalmas emberek voltak. Napszámosok, szőlőkapások. Vagyonuk nem volt. Édesapja harcolt a háborúban, meg is sebesült. A végén hadifogságba került. Két év múlva jött haza Oroszországból.

Volt egy fiútestvére, aki hároméves korában meghalt. Utána született egy leánytestvére, aki hathónapos korában halt meg. Utánuk született Pali bácsi, Soltvadkerten 1919. július 20-án. 1928-ban született Anna húga.

Először Soltvadkerten laktak. Kéthónapos volt Pali bácsi, amikor a szülei Kaskantyúra költöztek szőlőkapásnak Telegdy Zoltán birtokára. Nagyon szegényes körülmények között éltek, de szorgalmuk meghozta az eredményt: ahol eleinte napszámosok voltak, ott bérlők lettek. Később kis házat építettek vályogtéglából, ahogy akkoriban oly sokan az országban. De már a magukéban élhettek.

Pali bácsi hat elemít végzett. Két évet a kaskantyúii, négy évet a kisbócsai tanyasi iskolában. Később elvégezte a hetedik és nyolcadik osztályt is. Szívesen emlékszik Lakatos Gyulára, a kisbócsai iskola tanítójára, akivel később, ifjú korában, szorosabb kapcsolatba, mondhatjuk barátságba is került. Ő olvasta Pali bácsi első verseit, ő biztatta írásra. Maradt is ránk néhány vers ebből az időszakból: *Szülőházam*, *Van egy kedves ismerősöm*, *Huszár leszek, ha megérem*. Tehetsége már ezekben az alkotásokban megmutatkozott. Ezek alapján biztatta tanítója az írásra.

Tegyük hozzá: nagyon helyesen! Bár közös témájuk elsősorban a zene volt. Kezdetben otthon tartózkodott. A szüleinek segített a paraszti munkában, márkot szedett az apja mellett. Cseléd, majd napszámos. Pesten is dolgozott téglagyári segédmunkásként. A nagynénjénél lakott, ebből egy kis családi perpatvar is keletkezett. Láta, hogy a pesti emberek másként élnek, mint a falusiak. Jelentkezett katonának. Aláírt hat évet.

–*Nem csendőr akartam lenni, hanem városi ember* -- mondja Pali bácsi. Nem ő volt az első falusi, akinek megtetszett a városi élet -- tegyük hozzá.

A sorozás Kecskeméten volt, a kiképzés Galántán a határvasútszoknál. Rádiósnak képezték ki. Az R-3-as rádió kezelését tanulta meg gyorsan és nagyon jól, aminek később nagy hasznát vette. A tisztes iskolát is itt végezte.

1940. szeptember 13-án ott volt, amikor a magyarok bevonultak Erdélybe. Kilenc és fél nap alatt 450 km-t gyalogoltak. Ő Marosvásárhely környékére került. Nemsokára visszafelé vonultak és Désen akarták őket elszállásolni egy laktanyába, ami nem nagyon tetszett Pali bácsinak. Nem szívesen maradt volna ott. Épp ekkor hallotta, hogy lehet jelentkezni az akadémiára küldöncnek. Jelentkezett.

Budapestre a Ludovika Akadémiára került, melynek parancsnoka akkor Szombathelyi Ferenc vezérezredes volt. Kezdetben lovász volt és nem küldönc, ez csalódást okozott neki. Jelentkezett csendőrnek. Fölvették. Leszerelték a katonaságtól 1941. november 11-én.

Volt az akadémiának egy ösztöndíjas szobrásza, Oláh János. Ott lakott a laktanyában. Őt választotta modellnek Gábor Áron szobrához. Közben modellt állt Pali bácsi, eldicsekedett, hogy verset ír. A művész tehetségesnek találta őt. Kapcsolatuk közvetlenebb, emberibb lett.

Bevonult a csendőrséghez 1942. február 2-án. Kivitték Gödöllőre, ahol csak rövid ideig tartózkodott. Kihelyezték Gyömrőre. Itt nagyon szerelmes lett Kurunci Erzsikébe. Az élményből sok vers született, pl. *Kurunci Erzsikének emlékül, Egy lány szem*.

Rövidesen, éppen a szerelem miatt ismét áthelyezték, ezúttal Jászapátiba. Ekkor már megjelent három verse a *Magyar Katonaiújságban*. A parancsnoka először orrolt rá, de amikor megtudta, hogy a beosztottja verset ír, a bizalmába fogadta. Még a szedő kislány is belégabalyodott Pali bácsiba.

1943 tavasza már Turán találta.

Nagyváradra küldték járőrtársi iskolára 1943 szeptember 8-án.

A karácsonyi szabadság után gerincbántalmai voltak, isiáz, egyebek. Gyógyulni küldték először kórházba, majd Hajdúszoboszlóra. Itt is írt verset méghozzá csomagolópapírra. Címe: *Vesszőparipán meseországban*.

Javítás nélkül írta. A társai hitetlenkedve hallgatták, nem hitték el, hogy ő az alkotó.

Amikor Hajdúszoboszlóról hazafelé utazott, Debrecenben kellett átszállnia. Amíg a csatlakozásra várt, bement a városba. Nem volt pénze, mert még Hajdúszoboszlón elkártyázta. Sétálgatott a városban, amikor váratlanul belebotlott egy kiadóba. gondolta szerencsét próbál. Közölte az ott tartózkodó hivatalnokkal, talán szerkesztő volt: van néhány verse, szeretné kiadni, de nincs leírva, a fejében van, le kellene írni. Kért írógépet és leírt három-négy verset. Ígérte, hogy kiadják, de Pali bácsi úgy tudja, nem lett belőle semmi.

Aznap vonultak be a németek: 1944. március 19.

Betegsége miatt sokat hiányzott az iskolából, de jó tanuló volt, így az eredményei alapján levizsgáztatták.

Visszakerült oda, ahonnan bevonult az iskolára, Turára, de mivel nagyon jó eredménnyel végezte el az iskolát, rövidesen áthelyezték Gödöllőre. Ott volt egyik országos központja a csendőrségnek. Közeledett hozzájuk az orosz front. Menekült előle mindenki, Pali bácsi Cinkotára. Katonaládáját előre küldte a Dunántúlra. Sok vers volt benne. Őt más irányba parancsolták. Soha többé nem került elő sem a láda, sem a kötegni vers.

Zajlott a háború. Egy újabb lehetőségként Pali bácsi vállalta a futárszolgálatot Tinnyére. Itt összeállítottak egy 110 főből álló csendőrcsapatot, amely a tervek szerint majd segíti a rendfenntartást a menekült magyarok között külföldön, Németországban. Máthé-csoportnak hívták ezt az alakulatot. Pali bácsi is tagja lett.

Tovább kellett vonulniok nyugatra. Szombathely mellett Nemesbődön várakoztak, majd visszatértek Székesfehérvár környékére, ahol nagy harcok folytak. Sok volt a halott. Segítették a halottakat eltemetni.

Ismét nyugatnak vette útját az ő alakulata is. Az országot 1945 március végén hagyta el. Ausztriában csámborgott három hétig, amikor megtalálta a csapatát. Beállt hozzájuk. Linz mellett Traunfall falu határában az erdőben gyűjtötték össze őket egy sátortáborban.

A magyar csendőröknek jó híre volt még nyugaton is. Így történhetett, hogy létrehoztak egy kis alakulatot a magyar csendőrökből az amerikaiak kérésére. Szolgálatba álltak harmincketten, hídőrséget adtak, útelágazásnál szolgáltak.

Pali bácsi nem maradt kint nyugaton, bár megtehetette volna. Hogy megtudja, milyen is kint az élet, csinált egy próbát. Megkérte az egyik angol katonát, hogy olvassa ki a Chesterfield cigaretta nevét. Kiolvasta, de ő nem értette. Kérte ismételje meg. Akkor sem értette. Nagyon furcsálta a kiejtést. Gondolta: ő ezt a nyelvet sose tudná megtanulni. Nem megy ő ki!

1945. július 11-én csatlakozott egy munkásezredhez, amely hazajött. Pesten felkereste, az otthagyt kislányt, Marikát. Megtudta róla, hogy

otthon van és időközben más férfit választott magának. Sorsába beletörődve jött haza szülei kisbócsai tanyájára.

A háború után igazoló bizottságon jelentkezett Gödöllőn. Igazolták is (máig őrzi e dokumentumot), de ez nem volt elegendő, mert a csendőröket a belügyminisztérium igazolta, amely viszont Pali bácsit *nem-igazolt*nak minősítette. Nemcsak őt, minden csendőrt.

Mit csinált ezután?

Lakatos Gyula, volt tanítója, aki kommunista lett a háború után, sokat segített a községnek és Pali bácsiéknak is. Betette őt és egy csendőr barátját rendőrnek. Nyolcvankilenc napig voltak csak rendőrök, akkor elbocsátották őket minden további nélkül. Csendőr nem lehetett rendőr. Pedig végezte a dolgát, senkit nem sértett meg, egy goromba szót sem szólt senkinek. Magára maradt.

Ezután kereskedett mindenfélével. Még pálinkával is üzletelt. Sőt, később főzte is. Kétszer lebukott, abbahagyta.

1947 elején megnősült, feleségül vette Csontos Annát.

1948-ban megszületett a lánya, Anna,

1949-ben a fia, Gyula.

Nem élt jó házasságot első feleségével, aki később meg is betegedett az epéjével. Megoperálták Kiskunhalason. Operáció után vizet kapott, megitta, belázasodott. Meghalt 1950-ben.

Pali bácsi özvegy volt egy jó darabig, több mint két évig. Igyekezett minél hamarabb megnősülni. 1952-ben újra házasodott. Feleségül vette második feleségét Vass Júliát, egy bócsai lányt, akivel a mai napig harmonikus házasságban él. Tőle született még két gyermeke:

1953-ban Pali fia,

1955-ben Árpád fia.

Közben Pestre került vállalathoz triciklis küldöncnek, ahol anyagbeszerzéssel is megbízták.

Majd gépkezelő lett. Szivattyúkat kellett kezelnie. Még újítást is bevezetett a rábizott gépeken. Végül kinevezték főgépésznek Komlóra, mivel vállalata országos hatáskörű volt. Szolgálati lakást is kapott. Odaköltözött a feleségével együtt.

Csak tavasztól őszig voltak ott. Felesége hazament szülni Bócsára. Az ő gyerekei a szüleinél voltak Kaskantyún.

Őt meg ráadásul áthelyezték Sajószentpéterre főgépésznek, mert ott indult egy nagy munka. Nem tetszett neki a nagy távolság, de a vállalat kérésére maradt egy kis ideig, aztán fölmondott. Hazajött. Munkát keresett, de nagy tél volt, nem talált.

Vállalt négy hold szőlőt felesben a Büdös-tóhoz közel. Közben ősszel meg Bócsán dolgozott, pénztáros volt a bócsai pincénél. Majd cukorgyári

szerződötető, gyümölcsfölvásárló lett. Sok mindent megpróbált. Hiába, élni kellett.

– *Összesen huszonhárom munkakört töltöttem be az életem során* – mondja. *Csak egyet hagytam ott három nap után, mert az nem embernek való volt, hanem állatnak.*

Nem tetszett neki a helyzet, de mi az intelligencia: alkalmazkodni tudás.

Szőlőt vásárolt, azzal bajlódott, de haszon nélkül. Eladta. Később máshol új szőlőültetvényt telepített. Ez már több hasznot hozott. De ettől is megvált: először bérbe adta, aztán eladta.

1981. augusztusában a kaskantyúi vízműtől ment nyugdíjba. Azóta csendesen éli életét feleségével.

Beszélgetünk életről, versről, politikáról.

Forgácsok a beszélgetésből.

Lakatos Gyula mondta:

– *Írj egy verset a szabadságról!*

– *Elkezdtém, de nem tudtam megírni. Arról kellett volna akkor írni, hogy éjszaka van, esik az eső, a traktoros lány fönt ül a traktoron, szánt a határban és énekel. Ez annyira képtelenség, badarság, hogy ilyen dolgokat nem akartam írni. Akkor ez kellett. Azt olvastam a Népszabadságban, hogy a vers nem lehet öncélú. Nevelnie kell a népet. Nem érdekelt. Nem is írtam sokáig.*

– *Ki kérte később, hogy ilyen verset írjon?*

– *Senki. Én magamtól írtam. Megpróbáltam, hátha tudok én is annak a rendszernek a szája íze szerint írni.*

Az elnyomott magyar baka, mert így is nevezi önmagát Pali bácsi, szívében máig katona. Nekem négy szemközt meg is vallotta. Verses önéletrírásában ezt írta:

Ahogy felnőtt lettem,
Álmodtam egy szépet,
Mint katona fogom
Szolgálni a népet. *(Kísért a múlt)*

– *Mivel büntették a demokráciában?*

– *Semmivel sem büntettek, csak éppen nem volt rám szükség. Huszonhárom helyen dolgoztam. Tizenhat évig voltam vízmű kezelő Kaskantyúin. Tíz évig tűzoltóparancsnok (1967-1977). (Nem számítva, hogy fél évig rendőri felügyeletes volt)*

– *Maga költői vénájú ember.*

– *Azt én már a háború előtt tudtam, hogy megvan a költői vénám. Szesz hatása alatt írja az ember a legjobb verseket. Bár én már húsz éve nem iszok semmit.*

Pali bácsi nagyon sok könyvet olvasott. A kaskantyúi könyvtárat kiolvasta. Kiskőrösre is átjárt könyvért évekig. Szívesebben olvasott regényt, mint verset. Mikszáth a legkedvesebb írója. A *Kísértet Lublón-t* nyolcszor-tízszer elolvasta. A vidám, elbeszélő stílus nemcsak kedvenc olvasmányait jellemzi, hanem őt magát is.

– *Nem sokra becsülöm ám én ezeket a verseket, de szeretném megőrizni, ha már idáig megőriztem.*

Négy-öt évenként elővette a verseket és selejtezte. El-eldobott egyet-egyét.

Ilyen vagyok című verse fontos számára. Ez az ars poetica-ja.

– *Pali bácsi, szépek ezek a versek, kellene velük valamit csinálni.*

– *Mit?*

– *Egy kis könyvecskét.*

– *Hatvan évet késett!*

– *Semmit nem késett!*

– *Akkor nagyon nagy örömet okozott volna, amikor bevittem 1944 nyarán a Nemzeti Újsághoz, Honvéd utca 10. sz. alatt az első emeleten. A szerkesztő-kritikust Kézai Géának hívták és egy kis púpos emberke volt.*

– *Pali bácsi, a verseskötet soha nem késő!*

– *Magának milyen érdeke fűződik hozzá?*

– *Az én küldetésem az, hogy ami értékre rátalálok, azt felkaroljam és a falu népének felmutassam.*

– *Ha magának szívügye!?*

– *Az én verseim csiszolt kavicsok mondja, Zsuzsa nénié sárarany. Nem azért mondtam, mert Móricz Zsigmond jutott eszembe. Én jobban kicsiszoltam a verseimet. Ő pedig hosszan taglal egy gondolatot. Kifejezi jól magát, de én azt mondom, hogy az enyémekek értékesebbek.(1)*

Az akasztói Bözsi néni verseiről beszélgetünk. Többek között *Az öreg kemence* szótagszámáról.

– *Ha nem egyezik a sorok szótagszáma, döccen a sor --* mondja Pali

bácsi.

Figyeli a sorok szótagszámát, tehát tudatos költő.(2)

– *Én félelemben éltem negyven évet. Pedig volt gödöllői igazolásom, de minket, csendőröket a belügyminisztériumban igazoltak és azt nem kaptam meg.*

Több kitüntetést kapott a becsületesen végzett munka jutalmául. (Kiváló dolgozó) Volt egy sor újítása is.

– *Amikor vízmű kezelő voltam, sok szabadidőm volt. Gondoltam, hogy leírom az életemet, de nem tettem. Elég vastag könyv lenne. Olyan mozgalmas volt az életem, hogy az maga is érdekes könyv lett volna. Én lusta vagyok annyit írni.*

Verseit fejből idézi, bár nem hiánytalanul. Az egyik így kezdődött:

Magyarország, Magyarország,
De szomorú a te orcád.
Csupa könny a völgy, a halom,
Nincs semerre se vigalom.
Szemeim csak nyomort látnak,
Nagy baj ám e szép országnak...

– *Ez volt az első versszak. Rengeteg volt ilyen. Mind elmentek. De ezek gyenge versek voltak. Akkor még csak ilyet tudtam írni mondja. Kezdő voltam a versírásban.*

– *Annyi tehetséges ember van ebben az országban, hogy ha kutyát akar elütni az ember, költőt üt el* – mondja.

– *Mikor írt először verset? Emlékszik rá?*

– *Emlékszem. Tizenöt-tizenhat éves gyerek voltam, még otthon voltam. Apámmal együtt aludtunk egy ágyon. Én aludtam belül, apám kívül. Vakon írtam a verset egy csomagolópapírra, amit a falon tartottam.*

– *Volt Bócsán az iskolában egy fiatal tanító, Lakatos Gyula, aki párttitkár lett később, annak mutattam meg a verseimet tizenöt-tizenhat éves koromban. Ő biztatott. Magyaránóta szöveget kért tőlem. Annyira, hogy 1935-ben, 36-ban vagy 37-ben, nem tudom pontosan, együgyű kis verseket írtam. Mind a hármat előadatta első osztályosokkal március 15-én. Sőt, én is elszavaltam egy versemet.*

Lakatos Gyula bízta arra is, hogy írjon tengerészindulót, majd ő megzenésíti. Épp akkor készült el a *Budapest* tengerjáró hajó. Pali bácsi írt egyet, de nem hallotta megzenésítve, pedig a tanítója nagyon ígérte, hogy megzenésíti. Nem tudja, mit lett vele.

Kis Újságot hozott az anyja Soltvadkertre. Küldött egy verset az újság címére, de nem jelent meg. Ő nyilas újságnak tudta, mert testvérnek szólították a válaszlevélben.

A katonaságnál pornográf verseket írt, azzal tudott sikert elérni.
Egyik katonatársra verses levelet kért tőle.
A csendőrségnél írta a régi jó versek zömét.

Pali bácsi nagyon könnyen írt. Ez látszik a versek stílusán. De igazolják Pali bácsi igaztörténetei is. Már az is, hogy tizenöt-tizenhat éves korában kezdett verselgetni. A kényszer, a belső kényszer nem hagyta nyugodni. Le kellett írnia érzéseit.

Minden csinos lánynak írt verset. Volt, akivel hét év múlva találkozott. Pali bácsi nem emlékezett a versre, a lány igen. Idézte is fejből.

Idősebb korában eljutott egy-két üdülőbe is. Ott is írt az emlékkönyvbe. Hévízen ezt:

Hévíz a hazának ékes gyöngye, tója,
Vad izomfájdalmak idegaltatója...

– *Mindig továbblépni a versírásban, ez a fő cél* -- mondja.

A csendőr harminc éves koráig nem nőülhet. Ezért kellett megválnia Kurunci Erzsikétől. Világfájdalmát *Egy láncszem* című versében fogalmazta meg.

– *Melyik költő versét szereti?*

– *Arany Jánostól a Fülemlé-t, azt nagyon szeretem, aztán a Családi kört is szeretem, a Toldit is. Csodálom Petőfitől a János vitézt és még sokat. Írtam verset az unokáimnak, az óvodásoknak. A gyerekeimnek nem írtam. Az volt az a korszak, amikor egyáltalán nem írtam.*

– *Hogyan kell verset írni?*

– *Ésszel és szívvel. Ha szívvel ír, akkor van ihlet.*

Katona kori verseit meg akarta zenésíteni *Mathia Károly* szízes, szízes,

zene- és énektanár a Ludovikán. Dalokat kért Pali bácsitól. Ő adott is tizenötöt vagy tizenhatot, de elkerült az akadémiáról. Később levélben kérdezte tanárát, mi lett a versekkel. Ő azt válaszolta, megzenésítette, de Pali bácsi nem látta a megzenésített verseket. Kétségei vannak felőle, hogy valóban az ő verseit zenésítette-e meg a tanár úr.

– *A versek nem viszik előre a világot. A kalandozások vitték előre a világot. Nem vagyok benne bizonyos, hogy nem Koppánynak volt igaza.*

Oroszokat dicsőítő verset is írt Pali fia helyett az iskolába:

Szovjet harcos vére csorgott,
Kín borult a földre.
Ők hozták a szabadságot,
Megtartjuk örökre.

– *A költészet olyan virág az emberiség életében, ami gyorsan kinyílik és hamar elhervad -- állapítja meg Pali bácsi beszélgetésünk végén.*

– *Tanár úr, megérte magának eljönni?*

– *Pali bácsi, nagyon megérte!*

A versekről. Miért szépek Pali bácsi versei?

Az életmű nem nagy, ám épp elegendő ahhoz, hogy üzenetet karcoljon a múltó idő márványfalába. Mintegy félszáz mű maradt meg abból a több száz versből, melyet Pali bácsi írt. Legtermékenyebb korszaka a háború előtti időszak volt.

Ezek a versek azonban elvesztek a háború forgatagában.

Tudjuk, nem a versek száma döntő, hanem azok tartalma. Ányos Pál negyven verset és félszáz költői levelet hagyott hátra. Ezzel a teljesítménnyel vált a magyar irodalom maradandó alakjává.(3), Berzsenyi Dániel, Pilinszky János szintén kevés verssel alkotott maradandót.

A versek témája sokféle. Címeik legtöbbször közvetlenül utalnak a megverselt témákra: a szülőháza, a tavaszra, a tüzérre, a fiára stb.

Sokféle műfajban alkotott. Írt gyerekverset (*Óvodás vers apák napjára*), emlékverset elhunyt személyek emlékére (*Sértő Kálmán emlékére*), szerelmes verset (*Első szerelem, Járok-e még egyszer?*), dalt (*Dal, Egy láncszem, Sej, a faluvégen*), köszöntőt képzeletbeli fiához (*Fiamnak*), az unokáihoz (*Első unokámnak írtam, Csurinak*), a feleségéhez (*Születésnapodra*), népdalt, katonanótát (*Kis pej lovam hátra veti a fejét*),

elégiát (*Emlékezés 50 év után*), elbeszélő költeményt (*A mi falunk, Kísért a múlt, Igaz mese Petőfiről*), meseverset (*Vesszőparipán meseországban*), alkalmi verset ünnepekre, pl. karácsonyra (*Karácsonyi versek óvodásoknak*), névnapi köszöntőt (*Névnapi köszöntő*), születésnap köszöntőt (*Születésnapodra, Köszöntő*), vetélkedő verset, mint annak idején Kerényi, Tompa és Petőfi (*Petőfi búcsúja, Huncutok a lányok*), csasztuskát (*Kaskantyú a mi falunk, Kaskantyúi Homokgyöngye Szövetkezet*). Katona korában még pornográf verseket is írt. Egy barátja verses levelet kért tőle. Saját életéről elbeszélő költeményt írt (*Kísért a múlt*).

Ez a sokféle műfaj nem öncélú ujjgyakorlat volt Pali bácsi számára, hanem válasz a különböző élethelyzetekre, melynek feltétele a téma iránti érzékenység, fogékonyság, gazdag szókincs, stilisztikai hajlékonyság, szociális attitűd, beleérzőképesség és szituációérzékenység. Pali bácsi megragadott szinte minden alkalmat, mely megverselhető. Egyszóval: ő valóban *alkalmi költő*. De az alkalmi szerep nem ment a feladat (funkció) rovására. Szinte minden esetben hű maradt a saját költői eszményéhez miközben összhangba hozta a témát a formával, a tartalmat a szépséggel.

Mi a vers?

A vers meghatározott szótagszámú sorokból álló szöveg, melyeknek a vége többnyire összecseng. A sorok versszakot alkotnak. Ez a legegyszerűbb meghatározás, mely nem a tartalomra, hanem a *formai* szempontokra utal.

Ha a verset mint lírai műalkotást tekintjük, így határozhatjuk meg Benedek Marcell szavaival: a vers "*egy fokozott érzékenyű, átélő- és befogadóképességű egyén érzéstartalmának a közösséghez szóló kifejezése*".(4) Ez viszont a *tartalomra* utal. A költő, Juhász Ferenc 65-féleképpen határozta meg a verset egyik tanulmányában, mely mint a lávaömlés zúdul ránk. Mint általában Juhász Ferenc költeményei. Figyeljük meg, milyen szempontokat ragad ki és tesz meg a meghatározás középpontjává.

Közülük néhány: *A vers: vigasz. A vers: lét-meghatározás. A vers: ítélet. A vers: titok-keresés. A vers: valóság-viszony. A vers: indulat. A vers: lázítás. A vers: szerelem. A vers: emlék. A vers: történelem. A vers: közösség. A vers: összefoglalt idő. A vers: lámpa, csillagfény, hajnal, nappal, alkonyat. A vers: életadósság. A vers: a létezés homályából kiragyogó ember-tudat. A vers: a szétszórt világegyetem összegyűjtött fénye. A vers: kérdés. a vers: válasz.*(5)

A költő a világ egészét akarta átkarolni e definíció-sorozattal kitapintva egy-egy fontos göcot.

Ha a verset olvassunk, kétféle hozzáállással (attitűddel) rendelkezhetünk.

Már az első sortól ott vibrál bennünk a kíváncsiság: szeretnénk megtudni, vajon miért írta ezt a verset a szerző, máskor meg csak a versre figyelünk átadva magunkat a gyönyörűségnek. Az első esetben megzavarja már az élmény keletkezését az értelem akadékoskodása. A másik esetben lehetünk felhőtlen élmények birtokosai, miközben kinyílunk és teljesen átadjuk magunkat a vers szabta törvényeknek a minél tökéletesebb befogadás érdekében.

Mi a szép a versben? Az, ha a vers szívében ott ég az az erkölcsi ítélet-erő, ami csak az ember birtoka. Ha van hite az embernek, a költőnek, van, mi a teremtés áhítatában irányítja akaratát. Ez a legfontosabb költői kötelesség.(6) Ez a költészet feltétele és ez a szépség forrása.

Miért nevezhetjük Pali bácsi verseit költeménynek és az egészet költészetnek?

Mert megfelel a fenti feltételeknek: fokozott *érzelmet* fejez ki, van *erkölcsi töltésük, tartalmuk*, és rendelkeznek azokkal a *formai* elemekkel is, amelyek a verseket költészetté emelik.

Az egyik meghatározás szerint a vers: történelem? Egy kis történelem négy sorban:

Mikor gyermek voltam,
Átok ült a népen,
Sok munkával éltünk
Keserves szegényen. (*Kísért a múlt*)

Formai elemek: verssor, versszak, ritmus, rím.

A költészetben roppant fontos a forma. A formán át jutunk el a tartalomhoz. A forma erő, mely felemel és magával ragad.

Először a formát veszi észre tekintetünk. A sorok hosszát.

6 szótagból áll: *Sándor barátom emlékére, A mi falunk, Emlékezés
50 év után*

8 szótagból áll: *Kiábrándulás, Első szerelem*

10 szótagból áll: *Nincs is annál betyárosabb élet* (két sor kivételével)

11 szótagból áll: *Gyere, babám, adj egy csókot, Tüzér vagyok, annak
nevelt az anyám*

12 szótagból áll: *Sértő Kálmán emlékére, Vesszőparipán meseor-
szágban, Apámnak,*

Kevert sorok:

8 és 6 szótagból áll: *Mit ér a te gazdagságod, Dal, Van egy kedves
ismerősöm*

8 és 7 szótagból áll: *Ilyen vagyok, Egy láncszem, Vándor, Ifjúság*

A versszakok legtöbbje 4 és 8 soros.

A ritmus a legtermészetesebb forrása annak az erőnek, mely beleringatja a verset a tudatunkba. Nemcsak nyelvi, erősen zenei elem:

Öreg vándor ballag, ballag,
Tarisznyája megkopott.
Fáradt lába meg-meginog
Az úttól, mit elhagyott. (*Vándor*)

Arímkészlete is elég változatos Pali bácsi verseinek.

Párosrímben két verség csendül össze (aa), a hármasrímben három sor (aaa), a négyesrímben négy sor (aaaa). Az keresztrímben (abab) és a félrímben (xaxa) két nem szomszédos sor csendül össze. Leggyakoribb a párosrím (*Vesszőparipán meseországban*), sok a félrím (*Ilyen vagyok* 1 szak 5-8 sor), van kereszttrim (*Szovjet harcos vére*).

Költői képek: Egyszerű stílusa gazdag költői képekben. Metafora: *Kormos nagy ház, kicsi szoba / Lett reményünk koporsója*; megszemélyesítés (*Az őszi lombokat rázza-e még szellő*); szimbolum (*Mi már hiszünk neked, apostolunk lettél*).

Egyéb stilisztikai eszközök: megszólítás (*Neked írok, bátyám, ki már elpihentél*); felszólítás (*Gyerünk csak befelé!*); párbeszéd (*Ha meg nem sérteném / Hogy gondolják tovább? – Hát majd szántunk, vetünk, / Magunknak aratunk*).

Nagyon hatásos költői fogás, egyben anakronizmus, hogy Petőfit Kossuth-díjjal tünteti ki. Micsoda holdudvara van ennek a képnek, mely ugyanakkor harmónikusan illeszkedik a szövegkörnyezetbe.

Népdal, népköltészet. Pali bácsi írt remekbe szabott dalokat is. Ez már az első soraiból kitűnik. *Gyere babám, Tüzér vagyok, Kis pej lovam* for-mailag szinte tökéletes népdalok, tartalmukat tekintve katonanóták, mert harcra buzdítanak. Ezek és a többi dalformában írt versei egyértelműen igazolják, hogy Pali bácsi szoros kapcsolatban van a népi lírával, a nép-költéssel, ösztönösen vonzódik hozzá, bár módszeresen sohasem fog-lalkozott vele.

Micsoda egyszerű, csiszolt forma! Talán a szomszédban született költő verseinek hangulata ragadta meg Pali bácsit, s innét az ő egyszerű stílusa? Igen! Pali bácsi maga is beismerte, nagy hatással volt rá Petőfi:

Kemény, hideg tél volt
Negyvenkilenc tele,
Elindult Petőfi
Félegyháza fele.

Kiskőrösről indult,
Hogy hamarabb legyen,
Suháanggal kezében
Kaskantyúnak megyen.

Már ez a két versszak is ékes bizonyága költői erejének. Egyszerű szavak, köztük a tájnyelvi szó: *suháng*. Meglebegetti nyelvi érzéseinket, képzeleteinket a háttérben meghúzódó *husáng* szó, mely azzal szójátékot alkot. A *tele* és a *fele*, a *legyen* és a *megyen* tiszta rímű rímképletet alkot. Az első mondatban a szórendet változtatta meg. A kaskantyúnak megyen jelentését nem kell magyarázni, de ma már ritkán használjuk. Régi ízeket idéz.

Kit a kor ledöntött. A külső kényszer és a belső motiválhatóság adja a versírás két feltételét. E két ok végigkísérte Pali bácsit egész életén az első verstől a mai napig. Így van ez még akkor is, ha hosszú életéből csak kezdetben fakadt sok vers, később eldugult a forrás, és csak kevés maradt ránk.

Óhatatlanul felmerülnek a versek olvasása után a következő kérdések. Volt-e költői elhivatottsága? Hová tűnt el a tehetség? Miért csak ennyi verset írt? Miért csak ilyen emberi mélységekre hatolt le? Miért nem választott nagyobb témákat, melyekben jobban kifejtette volna tehetségét? Miért hagyta magát a költő, hogy ledöntse a kor? Mi hiányzott az alkotáshoz: a közösség inspiráló ereje vagy a személyiség bátorsága? Miért e nagy torzó?

Ki a költő? Aki ismeri önmagát s eléggé bátor, hogy bensejét könyörtelenül feltárja, az lírikus – mondja Kosztolányi.(7) Talán Pali bácsi nem volt elég bátor, hogy feltárja önmagát?

A költő és a nyilvánosság. Pali bácsi nem rejtőzködő típus, sőt személyiség szerkezetében nagy adag közösségi vonás van. Fiatal kora óta kereste a megjelenés lehetőségeit, de néhány alkalmat leszámítva, nem találta meg. Igaz, a kor sem kedvezett neki. Eleinte igen, hiszen az első ismert publikálása épp a háborús hangulatnak köszönhető: a Magyar Katonaújságban közölték három szép dalát, melyek harcra budítottak:

Gyere babám, Tüzér vagyok, Kis pej lovam. (8)

A Jász Újság a *Vándor* című versét közölte.(9) Később azonban akadályozta a háború a publikálást a papírhány miatt.

A háború után mélyreható változások következtek be. A "demokrácia" nem tűrte a Horthy-rendszer csendőreit. Nem is igazolta a politikai vezetés Pali bácsit. Ami azt jelentette, nincs rá szüksége a kormánynak az új haza felépítésében. Még az kellett volna, hogy publikálják eszméiket, érzéseiket, vágyaikat, hazaszeretetüket! Később nemcsak a csendőrök lettek kegyvesztettek, hanem mindenki, aki gondolkodni, érezni, alkotni mert.

Nem kedvezett az elmúlt negyven év az ilyen gondolkodású embereknek. Ezért kényszerült Pali bácsi is arra, hogy köszöntöket, emlékverseket és csasztuskákat írjon. Megtette! Faluja, közössége kívánságára. Nem is akármilyen szinten. Elő is adták mindet nagy sikerrel

baráti körben, ifjúsági klubban, óvodában, művelődési otthonban.

A költő és hazája.

– Írt hazafias verset? kérdeztem.

– Nem.

Pedig már az első versben így szólt:

Huszár leszek, ha megérem,
Én az ellent jól megnézem.
Nem bánom, ha folyik vérem,
Magyar hazám csak megvédem! (*Huszár leszek*)

Még katona volt, amikor ezeket írta:

Tüzér vagyok, annak nevelt az anyám,
Horthy Miklós tart ezután számot rám.
Felöltözöm a szép tüzér ruhába,
Úgy megyek a muszka ellen csatába. (*Tüzér vagyok*)

A Magyar Katonaújság szerkesztője így kommentálta Pali bácsi katonanótáit: *"Még a Ludovika Akadémián volt, amikor a magyar honvédség is felvette a harcot az eszményeket eláruló, minden szépet és emberit a sárba tipró bolszevizmusssal....Mindenkinek a maga eszközeivel, a maga hangján kell megszólaltatnia és belekiáltania a még mindig süket fülekbe: -Hallod, magyar! Csak akkor maradsz meg a világégés után, ha őseidtól örökölt elszántsággal véded meg ezt a hősök vérével megszentelt földet s ha hozzájuk méltó módon minden gondolatod a magyar katonáé. -- Katonanótákat írt Molnár Pál honvéd. Egyszerű, de szívből jövő, szívhez szóló dalaiból a mai magyar katona egész belső világa, lelki alkata szinte megnyílik, szinte kitárul előttünk.... Büszke és nyugodt lehet az a nemzet, amelynek ilyen gondolkozású katonafiai vannak."*(10)

Pali bácsi izig-vérig magyar ember. Ezt már gyerek fejjel kimondta félreérthetetlenül. De akkor miért mondta, hogy nem írt hazafias verset? Mert a hazafiság természetes érzés, olyan mélyen lakik az ember szívében, hogy nem is tűnik fel neki. És mélyen lakó érzéseinkkel nem szoktunk dicsekedni.

A költő és a történelmi tudat. Pali bácsi olvasott ember. Látóköre széles. Falujához és a tágabb hazához fűződő kapcsolatát *A mi falunk* című elbeszélő költeményében fejti ki. Utal Horthy Miklóstra (4-5. versszak), a háborúra, majd a szovjet hadseregre (6-7. versszak):

De hatalmas sereg
Vérét feláldozva
Ajándéknak nekünk
Szabadságot hozta.

Azt mondta: Magyarok!
Szabad népek vagytok!
Tirajtatok múlik,
Hogy azok maradtok.

Nem rejtem véka alá, hogy itt félrebillent Pali bácsi emlékezete és politikai értékrendje, de nem sokáig, mert a következő versszakban már visszabilent:(8. versszak)

Panasz fakadt sokszor
Sok embernek száján,
Mindenki kisepert
Saját háza táján.

Padlásra is sokszor
Kiterjedt a seprés,
Vigasztalásul volt
Csasztuskás szereplés.

Íme, pillanatkép a Rákosi-korszakról.

A Kádár-korszak hozott bizonyos nyugalmat az emberek életében. Ezt igazolják Pali bácsi sorai, aki pedig sértettje volt a pártállamnak. Amikor rákérdeztem, miért írta, ezt válaszolta:

– *Itt volt egy kis seggnyalás.* (12. versszak)

Becsületes munkás
Mind elfért egy sorba,
Nem kellett bánatot
Beleölni borba.

Pedig bor bőven volt,
Alig fért a kádba,
Rendeltünk hát edényt,
Bíztunk a Kádárba.

Ismerjük be: nem volt egyedül ezzel a véleménnyel. Sokan mások is így gondolták. Hogy mégis látja a lényegét, e költői kérdés igazolja:

Mondja már meg öcsém
Milyen itt a világ?
Minden lakójuknak
Terem-e szabadság

Látom a lakosság
Hite egyre kisebb,
Legyen itt próféta
A radai rosseb!

(Petőfi búcsúja)

Termett-e szabadság az elmúlt negyven évben? Erről máig vitatkozunk. Ez költői kérdés és arra nem vár választ a költő. Mindenkinek magának kell megválaszolnia.

A költő önkritikája. Pali bácsi nagyon jól tudja, melyik verse szép, melyik sikeredett tartalmilag és formailag jól. Az unokáknak írt verseit nem tartja sokra. Hasonlóképpen vélekedik a köszöntőkről. Amikor a csasztuskákról érdeklődtem, hogy keletkeztek, mikor írta, miért írta, örömmel említette a sikert, amit aratott velük a falu közössége előtt, de később megvallotta, nem komoly versek, nem szereti, sőt szégyelli őket. A csasztuskákat elégetné szíve szerint.

Talán a feladat nem volt elég inspiráló? Nem tudom. De mi kell ahhoz, hogy megjöjjön az ihlet? Melyik húrt kell megpendíteni az alkotó lelkében?

Nyíltan beismerte, ha dicsérte a kommunista rendszert. Igaz, csak a versben. Az életben sohasem. Soha nem hódolt be a hatalomnak, de az élni akarás őt is megalkuvásra kényszerítette.

Amikor elolvastam a verseit és közöltem vele, hogy született tehetség, meglepődött. Azt mondta, ha húsz évvel korábban találkozik velem, akkor egész más lett volna a sorsa.

A kívülálló, ismeretlen biztató szavának mindig nagyobb a súlya, mint a baráti körből érkezőnek.

A költő és példaképei. Arany Jánost nagyon kedveli. A *Családi kör*, a *Toldi* kedvenc olvasmánya. Hatása nyilvánvaló. Egy ponton különösen szoros kapcsolat érezhető. Az idős és bölcs Arany *Epilogus*-ában így tekint vissza életére:

Az életet már megjártam.	Ha egy úri lócsiszárral
Többnyire csak gyalog jártam,	Találkoztam s bevert sárral:
Gyalog bizon'...	Nem pöröltem,
Legföllebb ha omnibuszon.	Félreálltam, letöröltem.

E bölcs és formailag tökéletes sorokat Arany János hatvan éves korában írta Ugyanezt az életfilozófiát Pali bácsi huszonhárom éves korában fogalmazta meg egy versszakban:

Gazdag úr vagy? autón jársz?
Én csak gyalog ballagok.
Ha lenézel, kacagsz rajtam,
Nem haragszom, hallgatok. (*Ilyen vagyok*)

Mindenképpen meglepő a sztoikus bölcsesség, mely a sorokból árad: a bölcs követheti lelkében öntörvényét, lehet szabad lelkében, még ha külsőleg nem is az. A versszak formája: a 8-7-es szótagszám és a rímképlet pedig kész költőre vall.

Sértő Kálmánhoz írt soraiból azt hihetnénk, személyes ismerőse volt, de nem, csak a verseit ismerte. Egy puha kötésű kötetet kapott barátjától, Schneider Ferenctől. Pali bácsi nem is tudta, hogy Sértő Kálmánnak köze volt a nyilasokhoz. Bár sejtette. Íme néhány sor a versből:

Neked írok, bátyám, ki már elpihentél,
Bús magyar lelkeddel messze útra mentél.
A versed itt maradt, sok-sok ékes gyöngyszem,
Hogy mikor olvassák, hadd hulljon a könnyeszem.
(Sértő Kálmán emlékére)

Sértő Kálmán hatását igazolják a következő sorok, melyeket tőle vett át Pali bácsi. Hogy melyik verséből, már nem emlékszik rá:

Csillagszemed fénylik fenn a magyar égen,
Örködik, mint kérted, a magyar vidéken.

A Petőfit nagyon szerette és olvasta. Két költeményének is ő adta a témáját: *Igaz mese Petőfiről* és a *Petőfi búcsúja*.

Engem magával ragadott mindkét alkotása. Látszik, régóta "komázik" Petőfi szellemével. Rokon lelkek, hiába. Elárulja a vers hangulata, meg Pali bácsi is beismerte, hatással volt rá Petőfi. Az előbbiből idézek két versszakot:

Megáll és körülnéz, Hát ez mi a fene? Új község vóna tán, Kaskantyú a neve?	Mondja meg igazán, Most Kaskantyún vagyok? Mert hogy itt a falu A jóléttől ragyog.
--	---

A stílusa, hangneme, közvetlensége, az attitűdje nagyon hasonlít Petőfi lényéhez. Abból a magasan felettünk álló nézőpontból ítélt, melyből oly messze látott előre a nagy költő, és ami annyira jellemezte őt.

Sándor barátom emlékére című versét egy nagyon jó csendő barátjához írta. Pontosabban gondolta, mert amikor megtudta halálát, kerékpáron hazafelémenet már útközben kigondolta a verset. Otthon csak le kellett írnia. Közvetlenség, őszinteség, barátság érződik a sorokon:

Szegény legény voltál, Álmodtál egy szépet, Becsületességre Nevelni a népet.	Most, mikor már nem vagy, Porrá kellett válnod, Szívemből kívánom, Legyen könnyű álmod.
---	--

Valami mélyebb kapcsolat van kettejük között, mert Pali bácsi szükségét érezte, hogy elküldje barátja síremlékére a verset.

Vetélkedők, rigmusok, csaszuskák. Együtt tárgyaljuk e három műfajt, mert szorosan összetartoznak és részét képezik Kaskantyú művelődési életének. 1978-ban kezdődött a folyamat, mely azóta is tart, mintegy húsz éve.

Az ötlet a csendes téli estén szórakozni vágyó falusi emberek agyából pattant ki. Úgy tudják faluszerthe, hogy az ötlet gazdája Kiss Pál, az iskola igazgatója. Az ötlet lényege, hogy két félre osztják a falu lakóit és verse-nyezetetik egymással őket. A megosztás a következő szempontok szerint történt: ti és mi (ez volt az első vetélkedő témája), negyvenen innen-negyvenen túl (a negyven évnél idősebbek és fiatalabbak), kelet-nyugat, észak-dél, jobboldal-baloldal, páros-páratlan (oldala az utcáknak), bakok-szüzek, öslakók-bevándorlók, férfiak-nők stb. A vetéledőt és a vele egybekötött mulatságot mindig február utolsó péntekén és szombatján rendezték meg, melyen részt vett a falu apraja és nagyja. Közösen készültek és közösen vívták meg a szellemi csatát a művelődési otthonban.

Az első vetélkedő termése, a már említett *Igaz mese Petőfiről* című elbeszélő költeménye.

Így szólt a felhívás: "A "Ti" és "Mi" vetélkedő feladata. A Művelődési ház a nagy költő, Petőfi nevét viseli. Illő ilyenkor rá gondolni. Képzeld el, hogy a költő éppen 1949. februárjában, a község megalakulása után, Félegyháza irányában, itt ment keresztül. Majd eltelik 30 év és jön vissza Kiskőrösre, hogy a várost megtekintse. Eszébe jut a nagy gondolat, ír egy verset Kaskantyúról. Írjon mindkét csapat egy-egy verset és szavalja el! - Győztes: licitálás alapján dönt a zsüri. Az idő nincs meghatározva, lehet hosszú vagy rövid vers. Jó lenne, ha Petőfi stílusa érvényesülne."

Műfajilag nehéz volna meghatározni. Nem dal, rigmus és nem csaszuska, mint a többi. Ezeknél komolyabb a témája, tisztább a költészete. Talán a tréfás balladához áll közel. Figyelmeztettem Pali bácsit, hogy az *igaz mese* ellentmondásos cím: vagy igaz egy történet vagy mese. Bár nem ilyen egyszerű a kérdés, de nem tudtam meggyőzni. Így érvelt:

– *És ha olyan huncut ember az írója, hogy igaz mesének mondja?*

Hát igen. Legtöbb mesének élő személy a hőse. Petőfi ugyan nem él közöttünk, hisz távoli alakja ködbe vész, így nem lehet jelenlévő, vagyis valóságos. Épp a távolság miatt kap mesei árnyalatot. De nagyon is valóságosan él bennünk az ő eszmeisége. Ugyanakkor, amiket említ a történet során, azok megtörténtek, megvalósultak, itt vannak a faluban, láthatjuk őket, tehát valóságosak. Pl.

Lesz autó, motor,
Szőnyeg is meg padló,
Képernyőn nézzük majd,
Hol honos a vadló.

Bemegy a presszóba,
Mert hát nagy a módi,
Érdeklődik, amíg
Kiszolgálja Dódi.

Nagyon nagy sikere volt, amikor előadták. Magasan győzött Pali bácsi csapata. És ez a lényeg: ahogy átlépi a mesterségesen felállított műfajhatárokat magasfokú esztétikumával a már tárgyalt költői eszközök segítségével, nagyvonalú bölcsességével és főként humorával. Ahogy alárendeli a formát a funkciónak. És ahogy megfelel annak a feladatnak, amely életre hívta: a falusi emberek felvidítésének. Íme a hétköznapi költészete.

Rigmusok és/vagy csasztuskák. Kimondott csasztuskát két(?) alkalommal kértek a rendezők a versenyzőktől a vetélkedőkön. Már a szóhasználat sem mindegy. A rigmus magyar gyökerű népköltészeti forma, a csasztuska orosz. Nem nagyon kedveli Pali bácsi ezeket az alkotásokat. Nem is akarta bevenni a kötetbe őket. Sőt, felszólított, égensük el közösen.

A *rigmus* rövid, néhány szavas, pár soros, esetleg hosszabb alkalmi szöveg. Főként a szóhagyományban él, de sok származik műköltőktől is. A rigmusköltészetnek a magyar kulturális életben három nagy csoportja van: 1.) közvetlen, néhány szóval, sorral, elnevezéssel aktualizált népdalvariáció, 2.) szöveges rigmus dallammal, 3.) szöveges rigmus dallam nélkül.

A *csasztuska* gúnydal, bökvers, alkalmi csúfolódó ének, mellyel valakinek a politikai magatartását vagy magánéletét pellengérezték ki az ötvenes években. Szovjet hatásra terjedt el Magyarországon, az áldemokratikus közélet egyik jeleként. Rendszerint egy közismert dallamra alkalmazták a szöveget. A dallam lehetett népdal, magyarnóta, operett stb. Irodalmi értéke vitatott.(11)

Vitatott kérdés, hogy milyen hatással volt az elmúlt fél évszázad alatt a szovjet kultúra a magyar kultúrára. Van olyan vélemény, hogy egyetlen orosz szót sem vett át a magyar nyelv. Ez az elmélet erősen vitatható, mert például a *kulák* szó elég mély nyomot hagyott a magyar politikai életben. Igaz, a köznyelvben ritkán használja ma már a magyar ember. S nem tudni meddig tartja meg a magyar nyelv. Annyi bizonyos, az ellenérzés súlyos akadálya a végleges átvételnek.

De vannak orosz szavak, melyeket megtanult a magyar ember az orosz katonától és használta is azokat. Amíg itt voltak, élőszo volt a bárizsnya (asszony), davaj (rajta), nye bojsza (ne félj), szpasziva (köszö-nöm), szoldát (katona), vojna (háború) és a zsenka (asszony) stb. Lehet, hogy az élő emlékezet elejti majd ezeket a szavakat, de ha egy paraszt-asszony leírja az

élete történetét és abban felhasználja őket, és az meg is jelenik nyomtatásban, akkor már nem mondhatjuk, hogy egyáltalán nem vette át a magyar nyelv az említett szavakat.(12)

Sőt, vannak egész dalok is, melyeket az orosz kultúrából vettek át a magyarok még az első világháború után. A *Valahol a Volga mentén, Volt egyszer egy hadnagyocska* stb. hazánkban széltében ismert epikus dalok.(13)

E ki kitérő talán segít jobban megérteni, miért írt csasztuskát egy magyar faluban egy volt csendőr az 1970-80-as években. Tehát az elnyomó szovjet-orosz hatalom műfajában. Itt nem Pali bácsi személyes ügyéről van szó, hanem két kultúrkör az orosz és a magyar találkozásáról, melynek többszáz éves múltja van.

Meg is kérdeztem tőle, hogy tudott a gyűlölt náció műfajában írni.

– *Oh, régen történt már az, hogy őt az oroszok miatt csonkavágányra állítottak* mondta. Negyven év nagy idő. Megkopnak a sérelmek. Megparlagon hevert a tehetsége. Évtizedek óta nem írt egy sort sem. A Rákosi-korszakban, amikor virágzott a rigmusköltészet és a csasztuskák világa, ő hallgatott.

Először a fiatalok kértek tőle egy-egy vidám verset. Ekkor írta a *Kaskantyú a mi falunk*-at. Nagy sikere volt. Híre ment a faluban. Jöttek hozzá máskor is. És megszületett sorban a többi.

Ám, hogy milyen mélyre hatott és főként milyen mélyen él e rigmusköltészet a kaskantyúi emberek szellemi világában, további vizsgálat tárgya lehetne. A befogadás mozzanata első fokon nyilvánvaló, amikor előadták a művelődési otthonban. Akkor sikere volt. Elfogadta a hallgatóság. A tartósság idő függvénye.

A szöveggondozással kevés dolgunk volt. Gépelt szöveget kaptunk. Könnyen olvastuk. Két csasztuska sorait átírtuk a dallamnak megfelelő szótagszámú sorba. Néhány helyen pontosítottuk a szöveget, ezt megbeszéltük Pali bácsival. A címeikkel nem törődik. Nem tartja lényegesnek őket. A dalok címét néhány esetben mi választottuk az első sorból kiemelve, hagyományosan. A versszakokat római számmal jelölte, e számokat mi elhagytuk, egy alkotástól eltekintve.

Utóhang avagy a kötet tanulságai.

Az alkotó személyisége. Pali bácsi esztétikai ember, aki a legmagasabb értéként a formát és a harmóniát tiszteli. Minden egyes élményét a kecsesség, az odailés, a szimmetria, a ritmus szemszögéből ítéli meg. Életét egyedi események sokaságának látja. Minden egyedi benyomást külön-külön élvez. De ő nemcsak élvezzi a szépet, meg is tudja fogalmazni. Tehát alkotóművész, aki arra törekszik, hogy elbűvölővé tegye a dolgokat és nem igazzá. Ebben nagymértékben segíti őt humora, amely átsegíti őt az élet

ellentmondásain.(14)

Az ember, akit megérintett Isten ujja, aki alkotni képes, de nem teszi azt, s ezért nem méltó a saját képességeihez, megcsalja először önmagát, azután faluját s végül hazáját. Az a falu, amely nem szerez tudomást a benne élő tehetségről és nem emeli fel, szintén megcsalja önmagát.

Pali bácsi egész életén át írta a verseket. Olyat, amelyet tudott. Amilyeneket az ő személyisége és környezete, a szociális szituáció érintkezéséből ki tudott csiholni.

Költészete figyelmeztető számunkra: hogy kallódik el egy született tehetség. Kicsi ez kötet, mégis igazolja: mekkora tehetség izzott a hamu alatt. Mekkora életművet alkothatott volna, ha időben figyelmezteti valaki a költészet igazi mélységeire? Mégis, örülünk e kis kötetnek, mert sugárzik, a költészet szelleme sugárzik belőle!

Jegyzetek

1. Mészáros Istvánné Ujvári Erzsébet: Égi anyámnak. Válogatás egy parasztköltő életművéből. Válogatta, sajtó alá rendezte és az utószót írta Réthey Prikkel Miklós. Debrecen, 1994.
2. Ujvári Benjáminné Sztraka Zuzsánna: Titkos jelek a porba. Életem, verseim, képeim. Válogatta, szerkesztette és elemezte Réthey Prikkel Miklós. Akasztó, 1997.
3. Magyar Irodalmi Lexikon I. Budapest, 1963. 38-39. old.
4. Alföldy Jenő: Irodalmi fogalomtár. Bp. 1994. 274. old.
5. Juhász Ferenc: Tutaj a Tűzözönön. Előszó. In: Szép versek --1988. Bp. 1989. 7-15. old.
6. Uo.
7. Kosztolányi Dezső: Ábécé. Bp. é.n. 63. old.
8. Magyar Katonaújság. 5.évf. (1942) 39. sz. 7. old. Szerkeszti: vitéz Rózsás József alezredes.
9. Jász Újság. XXV.évf. (1943) 10. sz. 3. old. Felelős szerkesztő és kiadó: Csécsy Kálmán.
10. Magyar Katonaújság. I.h.
11. V.ö. Katona Imre-Simon Zoltán-Varga Imre: A rigmusköltészet. Tanulmányok. Bp. 1955.; Bényei József: Rigmusköltészet az ötvenes években. Kísérlet egy átmeneti műfaj meghatározására. Debrecen, 1992. 5-59. old.
12. Mészáros Istvánné Ujvári Erzsébet: Eke szarván pacsirta. Egy paraszttasszony lírai vallomása. A szöveget gondozta és a kísérő tanulmányt írta Réthey Prikkel Miklós. Debrecen, 1995.
13. Réthey Prikkel Miklós: Rákóczi kis úrfi. Élő népköltészet Akasztón balladák és balladás dalok. Akasztó, 1992. 273-281. old.
14. Allport, Gordon W.: A személyiség alakulása. Bp. 1985. 322. old.

Tartalomjegyzék

Lírai versek, dalok

Szülőházam	5
Van egy kedves ismerősöm	5
Huszár leszek, ha megérem	6
Tavaszi est	6
Kiábrándulás	7
Mit ér a te gazdagságod?	7
Sértő Kálmán emlékére	8
Járok-e még egyszer?	9
Dal	9
Ilyen vagyok	10
Gyere babám	10
Tüzér vagyok	11
Kis pej lovam	11
Egy láncszem	11
Kuruci Erzsikének emlékül	12
Kint jártam a tarka réten	12
Vándor	14
Ifjúság	15
Apámnak	15
Király voltam	16
Első szerelem	17
Fiamnak	18
Társam a szerencse	18
Vesszőparipán meseországban	19
Lillafüred	21
Sándor barátom emlékére	21
Sej, a faluvégen	22
Nincs is annál betyárosabb élet	22
Emlékezés 50 év után	23
Nehéz ma az élet	24

Falunk múltjából

A mi falunk	26
Kísért a múlt	29

Versek az unokáknak

Első unokámnak, Csurinak	33
Juditka unokámnak	33
Emlékkönyvbe	34
Dóra unokámnak	35
Emlékvers	36

Versek az óvodásoknak

Óvodás vers	37
Karácsonyi versek óvodásoknak	38
Óvodás vers apák napjára	42

Köszöntők

Nőnapra Köszöntő	44
Születésnapodra	45
Köszöntő	46

Vetélkedők, rigmusok, csasztuskák

Igaz mese Petőfiről	49
Petőfi búcsúja	53
Kaskantyú a mi falunk	55
Kaskantyúi Homokgyöngye szövetkezet	56
Új ára van mindennek az ABC-ben	58
Homokgyöngye szövetkezet híres a megyében	59
Huncutok a lányok	60
Rendszerváltás	60

Kísérőtanulmány:

Réthey Prikkel Miklós: Kit a kor ledöntött (Megjegyzések Molnár Pál életéhez és költészetéhez)	63
---	----

Kiskun Helikon

Akasztón 1971 óta módszeresen kutatjuk a falu szellemi életét.

A kutatás célja, hogy feltárja a falusi ember műveltségének világát. Azt a szerves közeget, amelyben a falusi ember él: ember és természet, ember és ember kapcsolatát.

Az emberi műveltség gazdag forrása ugyanis ember és ember viszonya. Az emberi kapcsolatok beláthatatlan és kimeríthetetlen sokasága végtelenül sok ismeretet, információt hordoz. Ezeket az ismereteket közvetlenül a mindennapi életből meríti a falu embere. Az információk életgazdagok, objektívek, illetve az emberek érzelmi élete miatt szubjektívek egyszersmind. E két ellentétes tendencia jellemzi, színezi, bonyolítja, szövi át az egész életüket. Elvet, irányt, módszert ad az emberek kezébe: szokásuk, erkölcsük, vallásuk, azaz múltjuk és hagyományuk lesz. Cselekvéseik közösségi szabályok és korlátok között születnek, de mindig a személyiség döntése alapján.

Napjainkban a személyiség kap nagyobb hangsúlyt a társadalmi életben a közösség rovására. Azt hisszük, hogy a személyiség kompaktabb, tömörebb egységéből valóságosabb, pontosabb összefüggéseket hámozhatunk ki, mint a közösségből, annak nagyfokú modalitása, szinte érzékelhetetlenül gyors és kiszámíthatatlan változása miatt. Célunk feltárni és közzétenni értékeinket a társadalom hasznára.

Munkánk eredményeit az alább felsorolt művek jegyzéke tartalmazza. Mivel eddigi munkáink is a saját anyagi és szellemi erőinkből jelentek meg, hisszük, hogy lesz falvainknak elég ereje ahhoz, hogy saját szellemi értékeiket, bár mások segítségével, de ezután is önmaguk tegyék közkinccsé. Termékeny, alkotó személyek a környező falvakban is élnek. Az akasztói, a csengődi és a kaskantyúi könyvek ékes bizonyítékai annak, mire képes egy-egy falu, ha összefog. Reményünk, hogy nemcsak a szomszédos, hanem a távolabbi falvak is csatlakoznak e nemes törekvéshez. E szándék jegyében választottuk a sorozat címéül e patinás kifejezést: Kiskun Helikon. Legyen régióink saját szellemi műhelye és fellegvára e sorozat. Ezeket a gondolatokat csak 2001-ben fogalmaztuk meg, de már 1971 óta eszerint cselekszünk.

A kézirat elkészülte és a könyv megjelenése között sokszor évek tellnek el. Ebben a késedelemben közrejátszik az alkotó és a faluközössége

egyaránt. Külön társadalomlélektani tanulmány tárgya lehetne az első mű, esetünkben egy verseskönyv vagy bármely más könyv megjelenése egy faluban. Elsősorban az alkotó, a szerző maga, aki megírja a verseket, a falu lakói, akik örömmel vagy ellenérzéssel olvassák és hallgatják a verseket, ahogy átlépi a falu határait a költemények híre s neve, ahogy erre reagál a kívülálló, aki kötetbe szerkeszti, és feltárja a versek esztétikai értékeit, tartalmát, üzenetét, egyszóval az alkotó gondolatait; hogyan lehet s kell meggyőzni a falu lakóit, képviselőtestületét és más civil szervezetét, hogy álljon az ügy mellé, hogy összegyűljön a kiadás költsége. És még jó néhány kérdés merül fel egy ilyen kulturális eseménynél, mint egy verseskönyv kiadása.

Az összes kérdés idejétmúlt dologgá, történelmivé válik azzal, hogy íme a falu lakói kezükbe vehetik Molnár Pál verseit. Annál is inkább, hiszen Pali bácsi verseinek nagy részét már megjelenésük előtt, kéziratban terjesztve és előszóban előadva megismerték. Legyen tanulság Kaskantyú lakóinak: a jó és hasznos ügy mindig talál támogatót. Sohasem a jelen személyes viszonyaiba gabalyodott kételkedők, hanem mindig a távolba látók, a közösség összetartó és megtartó erejében, tehát a jövőben hívők ereje nagyob. És ha van, aki kitűzze a célt, lesznek, kik megtalálják hozzá az utat is.

Meggyőződésünk, hogy a Kiskun Helikon eszmeköre életképes. Igazolják az eddig megjelent művek.

Akasztó, 2004 szeptember hava

A szerkesztő

Megjelent

Réthey Prikkel Miklós: Az igaztörténet. (Szöveg, műfaj, módszer és valóság generatív kapcsolata az élő elbeszélésben. Ontológiai megközelítés) Debrecen, 1991. 355. o.

Réthey Prikkel Miklós: Rákóczi kis úrfi (Élő népköltészet Akasztón balladák és balladás dalok). Akasztó, 1992. 419. o.
Kísérőtanulmány: uő.: Jelentés a balladáról. 7-30. o.

Mészáros Istvánné Ujvári Erzsébet: Égi anyámnak (Válogatás egy parasztköltő életművéből). Debrecen 1994. 179. o.
Kísérőtanulmány: Réthey Prikkel Miklós: Nézőpontok egy parasztköltő verseihez. 155-173. o.

Mészáros Istvánné Ujvári Erzsébet : Eke szarván pacsirta. (Egy parasztasszony lírai vallomása). Debrecen, 1995. 256. o.
Kísérőtanulmány: Réthey Prikkel Miklós: Az önéletrajz

lételméleti, szerkezeti és stilisztikai elemei.211-253.o.

- Ujvári Benjáminné Sztraka Zsuzsánna:** Titkos jelek a porba (Életem, verseim, képeim). Akasztó,1997. 324. o.
Kísérőtanulmányok: Réthey Prikkel Miklós: Döbrögeci múzsa (Személyiség és vers) 261-314. o.
Zsilák Mária: Ujvári Benjáminné Sztraka Zsuzsánna költői nyelvének egyedi jegyei: a szlovakizmusok..315-320.o.
- Héjjas Zoltán:** Messzeségek halk barátja (Kétnyelvű költészet)[magyar-német]. Kiskunfélegyháza, 1997. 110. o.
Kísérőtanulmány: Réthey Prikkel Miklós: Tolvaj öregség (Gondolatok a kétnyelvű költészetéhez). 98-108. o.
- Bordács Ilona:** Emlékezés, aranyzsinór, te vezess! (Egy felvidéki asszony visszaemlékezései) Komárom, 2002. 140. o.
Kísérőtanulmány: Réthey Prikkel Miklós: Friss vizet ezüst serlegből (Bordács Ilona emlékezése). 109-138. o.

A sorozatban megjelent

- Réthey Prikkel Miklós:** Rejtett rímek. Akasztó verskincse. Akasztó, 2001. 817.o.
Kísérőtanulmány: uő.: Pacsirta vagy dal? (A rejtett rímek szociálesztétikája).747-792. o.
- Vén Antalné Turánszki Julianna:** Dalol a rőzseláng. Csengőd, 2002. 181. o.
Kísérőtanulmányok: Réthey Prikkel Miklós: Régi dallam, új szöveg, alkotó személyiség. 111-154. o.
Kálmán Lajos: A dallamkincs népzenei értéke (Az 1-20.dallam jellemzése) 155-157.o.
Fehér Zoltán: A dalok népzenei vizsgálata (A 21-100. dallam jellemzése) 158-170. o.
Szabó Csaba: Juliska néni személyiségrajza. 171-172. o.
Vörös Júlia: Akiben együtt él a vers és a dal (A grafológus töprengései Juliska néni kézírása fölött) 173-175. o.
- Gyuris István:** Tékozló fiú a kozmosz szögletén.(Összegyűjtött versek) Akasztó, 2004. 85. o.
- Molnár Pál:** Apró tüzek ködös éjszakában (Összegyűjtött versek). Kaskantyú, 2004. 88 o.
Kísérőtanulmány: Réthey Prikkel Miklós: Kit a kor ledöntött (Megjegyzések Molnár Pál költészetéhez).

*Nem vagyok én gyökeres fa, virágzó,
Hanem vagyok letörött ág, fonnyadó.
Petőfi Sándor*

Arany János

„Valóban vigasztaló, hogy az igazi, gyökeres, organikus költészet iránti ösztön nincs szorítva, sehol, semmi időben, egy-két kiváló egyéniségre, hanem az összes nép tömegében van letéve örök alapul, mellyel mint földanyjával a hitrege óriása csak érintkeznie kell a nemzeti műköltésnek, hogy mindannyiszor megiffodva, megújulva, gazdag erőben s egyszerű szépségben emelkedjék, lehányva magáról a ficamlott ízlés, romlott kor, mesterkélt világ ízléstelenségeit.”

Arany János, 1861